

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ім. Ю.М. ПОТЕБНІ**

Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему Удосконалення управління інвестиційною діяльністю в умовах
обмеженості ресурсів

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0760-еп-3
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та
(код і назва спеціальності)
біржова діяльність»

освітньої програми «Економіка підприємства та
(код і назва освітньої програми)
управління бізнесом»

спеціалізації _____
(код і назва спеціалізації)

О.Ф. Савенко

(ініціали та прізвище)

Керівник професор кафедри інформаційної економіки,
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)
підприємництва та фінансів, професор, д.е.н.

Коваленко О.В.

Рецензент доцент кафедри інформаційної економіки,
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)
підприємництва та фінансів, к.е.н.

Афонов Р.П.

Запоріжжя
2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ім. Ю.М. ПОТЕБНІ

Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(код і назва спеціальності)
Освітня програма Економіка підприємства та управління бізнесом
(код та назва)
Спеціалізація _____
(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри д.е.н., проф.
Глуцєвський В.В.

« ____ » _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Савенко Олені Федорівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту) Удосконалення управління інвестиційною діяльністю в умовах обмеженості ресурсів

керівник роботи Коваленко Олена Валеріївна, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «30» червня 2021 року № 975-с

2. Строк подання студентом роботи 01.12.2021 р.

3. Вихідні дані до роботи Законодавча та нормативна-правова база. Публічна фінансова звітність підприємства, що розглядається в роботі. Літературні джерела. Фахові періодичні видання

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Теоретична частина. Теоретичні та методичні основи управління інвестиційною діяльністю підприємства

Аналітична частина. Аналіз управління інвестиційною діяльністю підприємства ТОВ «НВП МТО».

Проектна частина. Удосконалення управління інвестиційною діяльністю підприємства ТОВ «НВП МТО»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Таблиця 1.1 Поняття «інвестиційна діяльність підприємства» різними авторами. Рис.1.1. Послідовність здійснення інвестиційної діяльності підприємства. Рис.1.2. Процес управління інвестиційною діяльністю підприємства. Таблиця 1.2 Коефіцієнти оцінювання ефективності інвестиційної діяльності підприємства. Таблиця 1.3 Прямі іноземні інвестиції в Україні з 2008 по 2019 роки. Таблиці 1.4 Структура прямих іноземних інвестицій в Україну за видами економічної діяльності. Рис.2.1. Організаційна структура ТОВ «НВП МТО». Таблиця 2.1 Аналіз динаміки фінансових результатів ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр., тис. грн. Рис.2.2. Динаміка основних показників фінансової діяльності підприємства ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр. Таблиця 2.2 Вертикальний аналіз балансу

підприємства ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр., тис. грн. Рис.2.3. Динаміка складу та структури активів підприємства «НВП МТО» за 2018-2020 рр. Рис.2.4. Динаміка складу та структури пасивів підприємства ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр. Таблиця 2.3 Горизонтальний аналіз балансу підприємства ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр., тис. грн. Таблиця 2.4 Динаміка показників рентабельності ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр.%. Таблиця 2.5 Аналіз ліквідності балансу ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр., тис. грн. Таблиця 2.7 Структура грошових потоків підприємства ТОВ «НВП МТО» щодо інвестиційної діяльності в 2018-2020 рр. Рис.2.5. Динаміка структури грошових потоків по інвестиційній діяльності ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр. Таблиця 2.8 Джерела та обсяги фінансування ТОВ «НВП МТО» інвестиційної діяльності в 2018-2020 рр. Таблиця 2.9 Динаміка показників інвестиційної діяльності ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр. Таблиця 2.10 Оцінка рентабельності інвестиційної діяльності ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр. Таблиця 2.11 Динаміка коефіцієнтів ліквідності ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр. Таблиця 2.12 Динаміка коефіцієнтів платоспроможності ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр. Таблиця 2.13 Аналіз інвестиційної діяльності підприємства ТОВ «НВП МТО». Таблиця 3.1 Фактори інвестиційної привабливості підприємства. Таблиця 3.2 Номенклатура та ціна обладнання для виробництва тахогенераторів постійного струму. Таблиця 3.3 План доходів і витрат ТОВ «НВП МТО» на період 2021-2025 рр. Таблиця 3.4 Схема реалізації інвестиційного проекту ТОВ «НВП МТО». Таблиця 3.5 Вкладення та надходження по інвестиційному проекту для ТОВ «НВП МТО».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Коваленко О.В., професор кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів	02.09	02.09
2	Коваленко О.В., професор кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів	05.10	05.10
3	Коваленко О.В., професор кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів	02.11	02.11

7. Дата видачі завдання 02.09.2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Дослідження теоретико-методологічних засад з теми, що досліджується	20.09.2021	виконано
2	Огляд літературних джерел з теми, що досліджується	02.10.2021	виконано
3	Збір даних та дослідження звітної документації ТОВ «НВП МТО»	08.10.2020	виконано
4	Аналіз фінансового стану та ефективності інвестиційної діяльності підприємства	05.11.2021	виконано
5	Розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління інвестиційною діяльністю підприємства	20.11.2021	виконано

Студент _____
(підпис)

О.Ф. Савенко
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту) _____
(підпис)

О.В. Коваленко
(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____
(підпис)

О.О. Дробішева
(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Савенко О.Ф. Удосконалення управління інвестиційною діяльністю в умовах обмеженості ресурсів.

Кваліфікаційна випускна робота для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, науковий керівник Коваленко О.В. Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні Запорізького національного університету. Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів, 2021.

Розглянуто теоретичні та методичні основи управління інвестиційною діяльністю підприємства. Проаналізовано існуючі проблеми та перспективи розвитку інвестиційної діяльності підприємств України в умовах економічної нестабільності. Проведено аналіз фінансового стану та ефективності інвестиційної діяльності підприємства ТОВ «Науково-виробниче підприємство МТО» Визначено заходи щодо підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Ключові слова: ІНВЕСТИЦІЇ, ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, УПРАВЛІННЯ, ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЦЕС, ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ, ГРОШОВИЙ ПОТІК, ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ

ABSTRACT

Savenko O.F. Improving investment activities management under conditions of limited resources.

Qualification final work for obtaining a master's degree in specialty 076 - Entrepreneurship, trade and exchange activities, supervisor Kovalenko O.V. Engineering Educational and Scientific Institute im. Y.M. Potebni of Zaporizhia National University. Department of Information Economics, Entrepreneurship and Finance, 2021.

Theoretical and methodical bases of management of investment activity of the enterprise are considered. The existing problems and prospects of development of investment activity of the enterprises of Ukraine in the conditions of economic instability are analyzed. The analysis of the financial condition and efficiency of

investment activity of the enterprise LLP «Scientific and production enterprise MTO» The measures on increase of efficiency of management of investment activity of the enterprise are defined.

Keywords: INVESTMENTS, INVESTMENT, MANAGEMENT, INVESTMENT PROCESS, INVESTMENT STRATEGY, CASH FLOW, INVESTMENT ATTRACTIVENESS

АННОТАЦИЯ

Савенко Е.Ф. Усовершенствование управления инвестиционной деятельностью в условиях ограниченности ресурсов.

Квалификационная выпускная работа для получения степени высшего образования магистра по специальности 076 – Предпринимательство, торговля и биржевая деятельность, научный руководитель Коваленко О.В. Инженерный учебно-научный институт им. Ю.М. Потемки Запорожского национального университета. Кафедра информационной экономики, предпринимательства и финансов, 2021.

Рассмотрены теоретические и методические основы управления инвестиционной деятельностью предприятия. Проанализированы существующие проблемы и перспективы развития инвестиционной деятельности предприятий Украины в условиях экономической нестабильности. Проведен анализ финансового состояния и эффективности инвестиционной деятельности предприятия ООО «Научно-производственное предприятие МТО». Определены мероприятия по повышению эффективности управления инвестиционной деятельностью предприятия.

Ключевые слова: ИНВЕСТИЦИИ, ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ, УПРАВЛЕНИЕ, ИНВЕСТИЦИОННЫЙ ПРОЦЕСС, ИНВЕСТИЦИОННАЯ СТРАТЕГИЯ, ДЕНЕЖНЫЙ ПОТОК, ИНВЕСТИЦИОННАЯ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТЬ

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	11
1.1. Сутність та роль інвестиційної діяльності підприємства	11
1.2. Методичні підходи до оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства	21
1.3. Проблеми та перспективи розвитку інвестиційної діяльності підприємств України в умовах економічної нестабільності	29
Висновки до розділу 1	36
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «НВП МТО»	40
2.1. Загальна характеристика підприємства	40
2.2. Аналіз показників фінансового стану ТОВ «НВП МТО»	47
2.3. Оцінка ефективності інвестиційної діяльності підприємства ТОВ «НВП МТО»	59
Висновки до розділу 2	65
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «НВП МТО»	70
3.1. Рекомендації щодо підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю	70
3.2. Оцінка та обґрунтування інвестиційного проекту для підприємства ТОВ «НВП МТО»	78
Висновки до розділу 3	83
ВИСНОВКИ	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	94

ВСТУП

У ринкових відносинах необхідною умовою виживання й основою стабільного функціонування і розвитку підприємства є здійснення ним ефективної інвестиційної діяльності, що передбачає можливість розподілу та залучення фінансових ресурсів і шляхом їх ефективного використання забезпечити безперервність процесу виробництва та реалізації продукції на основі його постійного розширення і відновлення. Проте, на сьогодні ряд макроекономічних факторів в Україні не сприяє ефективній інвестиційній діяльності суб'єктів господарювання, що поглиблює кризові явища в економіці та зумовлює появу несприятливого інвестиційного клімату. Інвестиційна діяльність підприємств в Україні характеризується значним скороченням обсягів нагромаджень, зменшенням частки прибутку підприємств, яку спрямовують на розширення виробництва, низьким рівнем залучення іноземних інвестицій та інноваційних процесів.

Однак, незважаючи на наявність кризових явищ у фінансово-господарській діяльності підприємств в умовах обмежених ресурсів та невизначеності, все-таки відбувається нагромадження певного досвіду роботи вітчизняних підприємств в умовах ринку, відбуваються процеси пошуку нових ефективних механізмів управління, зокрема й інвестиційною діяльністю підприємства. Правильна оцінка майбутніх проектів в рамках інвестиційної діяльності дозволить обирати найбільш рентабельні варіанти капіталовкладень, вжити заходи щодо зміни напрямів фінансування і забезпечення підприємства необхідними ресурсами. Тому дослідження питань ефективності інвестиційної діяльності підприємства є важливим та актуальним.

Розвиток наукової думки з питань здійснення та ефективності інвестиційної діяльності свідчить про зростання актуальності проблем, пов'язаних з інвестуванням, постійним науковим пошуком управлінських механізмів та моделей, що забезпечать ефективний результат від протікання

інвестиційних процесів і розвиток підприємств, галузей та економіки країни загалом.

Проблемам управління інвестиційною діяльністю багато уваги приділялось як зарубіжними, так і вітчизняними вченими-економістами. Значний внесок у розроблення проблем інвестиційної політики та управління інвестиціями належить ученим І.А. Бланку, С.В. Васильєву, Л.Дж. Гітману, В.М. Грідасову, Т.В. Майоровій, А.А. Пересаді, Н.В. Замятінній, О.В. Феєр, В.Г. Федоренку та іншим. Але питання, що стосуються теоретичного визначення управління інвестиційною діяльністю, і сьогодні потребують уточнення. Також відкритими залишаються ряд прикладних аспектів управління інвестиційною діяльністю підприємства, що вимагає подальшого дослідження. Головним чином це стосується питань, пов'язаних зі змістом категорії «управління інвестиційною діяльністю» та методів оцінки ефективності інвестиційних проектів. Перелічені факти обумовлюють необхідність проведення подальших теоретико-методичних досліджень щодо оцінки та управління інвестиційної діяльності на вітчизняних підприємствах

Метою кваліфікаційної роботи є поглиблення теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення управління інвестиційною діяльністю підприємства в сучасних умовах.

Досягнення цієї мети зумовило необхідність постановки та розв'язання наступних завдань:

- дослідити сутність інвестиційної діяльності підприємства;
- визначити сутність та складові системи управління інвестиційною діяльністю підприємства;
- розглянути існуючі методичні підходи до оцінки ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства;
- навести організаційно характеристику підприємства ТОВ «НВП МТО»;
- здійснити аналіз фінансового стану підприємства ТОВ «НВП МТО»;
- проаналізувати стан та оцінити ефективність управління

інвестиційною діяльністю підприємства ТОВ «НВП МТО»;

– запропонувати заходи щодо удосконалення управління інвестиційною діяльністю підприємства ТОВ «НВП МТО».

Об'єктом дослідження є процеси управління інвестиційною діяльністю підприємства ТОВ «НВП МТО».

Предметом дослідження виступають теоретичні, науково-методичні та практичні аспекти управління інвестиційною діяльністю підприємства в сучасних умовах.

Теоретичною та методологічною основою дослідження є фундаментальні положення загальної економічної теорії, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених та фахівців з питань управління інвестиційною діяльністю підприємства в сучасних умовах.

В основу дослідження покладені загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: абстрактно-логічний – для аналізу фахової наукової літератури, теоретичного узагальнення сутності інвестиційної діяльності підприємства; декомпозиції – для розкриття мети дослідження та постановки завдань; методи аналізу та синтезу – для обґрунтування цілісної системи управління інвестиційною діяльністю підприємства; статистично-економічний – для обчислення показників господарської діяльності підприємства; індукції та дедукції – для обґрунтування пропозицій підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства; графічний – для унаочнення результатів дослідження. Крім того, в процесі написання кваліфікаційної роботи використовувались методи аналізу, синтезу, описовий метод, метод порівняння, узагальнення, аналогії, розрахунковий метод.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:

удосконалено:

– теоретико-методичні засади управління інвестиційною діяльністю підприємства як комплексу заходів фізичних і юридичних осіб, пов'язаних з витрачанням коштів, що акумулюються у формі матеріальних і нематеріальних цінностей та спрямовуються в подальшому на розвиток

підприємства, досягнення високої результативності його господарювання;

отримало подальший розвиток:

– система заходів щодо вдосконалення управління інвестиційною діяльністю підприємства, що дозволять забезпечувати високі темпи економічного розвитку підприємства, максимізацію доходів, зростання конкурентоспроможності продукції на внутрішньому і зовнішніх ринках.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні положення кваліфікаційної роботи доведені до рівня конкретних методик та практичних рекомендацій щодо удосконалення управління інвестиційною діяльністю підприємства в умовах конкурентної боротьби. Запропоновані в роботі висновки та пропозиції, що мають прикладний характер, можуть бути використані на підприємствах аналогічного типу.

Основні результати дослідження були представлені та отримали схвалення на Міжнародній науково-практичній конференції «Європейський вектор модернізації інженерної та економіко-управлінської освіти в умовах сталого розвитку промислового регіону» (м. Запоріжжя, 2021 р.).

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку посилань із 55 найменувань. Робота викладена на 99 сторінці машинописного тексту, містить 21 таблицю, 9 рисунків. Обсяг основного тексту магістерської роботи складає 93 сторінки.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Управління інвестиційною діяльністю підприємства: сутність, зміст основних функцій та завдань

В сучасних умовах запорукою успіху підприємства на ринку є інвестиційна діяльність. Інвестиційні ресурси дають можливість упроваджувати передові технології, інноваційні форми організації праці та управління виробництвом. Такі рішення дають змогу підприємствам вийти з кризових ситуацій навіть при дефіциті власних (внутрішніх) коштів, забезпечити високу конкурентоспроможність продукції і підприємства.

Результати від реалізації інвестицій очікують усі учасники інвестиційного процесу, а саме інвестори і підприємства, які використовують у своїй діяльності отримані інвестиційні ресурси. Велика роль при цьому відводиться управлінню інвестиційною діяльністю, яка повинна забезпечити фінансову спроможність та високу ринкову вартість господарюючого суб'єкта як у короткостроковому періоді, так і на перспективу.

Оскільки реалізація інвестицій визначається як інвестиційна діяльність, під час якої взаємодіють суб'єкти і об'єкти інвестування, то розгляду вимагає поняття «інвестиційна діяльність».

Інвестиційну діяльність розглядають у вузькому та широкому розумінні. У широкому розумінні інвестиційна діяльність – це діяльність, пов'язана із вкладенням коштів в об'єкти інвестування задля отримання прибутку. У вузькому розумінні інвестиційна діяльність визначається як процес перетворення інвестиційних ресурсів у капіталовкладення [1].

В Законі України «Про інвестиційну діяльність» [2] міститься трактування, відповідно до якого інвестиційна діяльність є сукупністю

практичних дій громадян, держави та юридичних осіб щодо реалізації інвестицій.

Аналіз наукових публікацій щодо визначення сутності поняття «інвестиційна діяльність підприємства» сучасними вченими-економістами представлено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Поняття «інвестиційна діяльність підприємства» різними авторами [3, с.85]

Автор	Сутність	Переваги	Недоліки
1	2	3	4
М. Войнаренко, Л. Бушовська [4, с. 41]	сукупність дій і заходів з розміщення коштів (інвестицій) з метою отримання зростаючої величини прибутку і досягнення позитивного фінансового результату підприємства	– підпорядковано теорії інвестування; – носить цілеспрямований характер	– не відображає засобів реалізації дій
О. Дем'янчук, В. Костецький [5]	фактор розвитку підприємства	– вказує на його вплив на стан економічної безпеки підприємства; – спрямоване на реформування системи управління інвестиційною діяльністю	– частково розкриває взаємозв'язок з іншими факторами розвитку
П. Доуртмес [6, с. 6]	процес вкладання ресурсів, що забезпечують безперервність життєдіяльності підприємства	– визначення цільового спрямування; – зв'язок з інноваціями	– громіздкість розкритого поняття
Т. Майорова [7, с. 13-15]	інвестиційний процес, який потребує проектної підтримки, здійснення проектного аналізу	– враховує всі етапи життєвого циклу інвестиційного процесу; – вказує на багатогранність даного поняття; – розкриває зв'язок з управлінням	– надмірна увага до проектної складової реалізації інвестиційних рішень
Б. Нкайа, М. Ларка [8, с. 155-156]	умова забезпечення зростання ефективності підприємницької діяльності і фінансової стійкості підприємства	– вказує на особливості здійснення інвестиційної діяльності	– ускладнює розуміння досліджуваного поняття

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4
Т. Пічугіна, Л. Забродська [9, с. 153]	вид господарської діяльності, пов'язаний із витратами певних ресурсів	– поняття розглянуто з позиції організації процесу інвестування; – вказує на необхідність управління та зв'язок з розвитком економіки підприємства	– не розкриває інвестиційної сутності поняття; – відсутні цілі його здійснення
В. Федоренко [10, с. 223]	комплекс заходів і дій фізичних та юридичних осіб, які вкладають власні кошти з метою отримання прибутку	– враховано комплексний характер процесу; – носить цілеспрямований характер	– не відображає методів реалізації дій

Як видно з таблиці 1.1, поки що залишаються невирішеними питання однозначного трактування суті поняття «інвестиційна діяльність» та чіткого визначення його теоретичних основ. Але, зважаючи на результати різних поглядів щодо сутності досліджуваного поняття під інвестиційною діяльністю розуміється комплекс заходів фізичних і юридичних осіб, пов'язаних з витрачанням коштів, що акумулюються у формі матеріальних і нематеріальних цінностей та спрямовуються в подальшому на розвиток підприємства, досягнення високої результативності господарювання.

В якості об'єктів інвестування можуть виступати: готівкові кошти, різні види цінних паперів, майнові та немайнові права, рухоме та нерухоме майно, сукупність різних видів знань, що виявляються у формах технічної інформації, досвіду тощо [3, с. 84].

Особливість інвестиційної діяльності підприємства полягає в тому, що інвестиції виступають найважливішою формою забезпечення зростання ефективності господарювання підприємства; форми і методи інвестиційної діяльності підприємства меншою мірою залежні від галузевих особливостей підприємства порівняно з основною (виробничою) діяльністю; обсяги інвестиційної діяльності мають нерівномірний характер у визначені відрізки часу; інвестиційна діяльність формує окремий самостійний вид

грошових надходжень підприємства; з моменту реалізації інвестицій до моменту отримання доданої вартості від їх вкладання існує значний розрив за часом; інвестиційна діяльність через мінливість зовнішнього середовища є ризикованою діяльністю у порівнянні з іншими видами діяльності підприємства.

Основними джерелами фінансування інвестиційної діяльності підприємства виступають наявний в розпорядженні прибуток, кошти амортизаційного фонду, позики та оренда майна, бюджетне фінансування, кошти дрібних інвесторів, отримані через акціонування, венчурне та змішане фінансування, краудфандинг тощо [3, с. 84].

Інвестиційна діяльність виступає одним із найважливіших механізмів розвитку підприємства, забезпечення конкурентних переваг як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Окреслене вимагає здійснення управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Розглянемо підходи до розуміння поняття «управління інвестиційною діяльністю». Менеджмент інвестиційний розглядається як система управління інвестиційним процесом, головна мета якого забезпечити реалізацію загальної та фінансової стратегії підприємства [11].

І. Должанський систему управління інвестиційною діяльністю підприємства розглядає як сукупність практичних дій та заходів, методів і прийомів, пов'язаних з цілеспрямованим регулюванням руху капіталу, що вкладається в інвестиційні об'єкти з метою отримання прибутку (доходу) або досягнення іншого корисного ефекту [12].

Єпіфанова І.Ю. розглядає поняття комплексного інвестиційного управління як «системно інтегрований процес управління сукупністю інвестиційних проектів, які підпорядковані єдиній стратегічній меті підприємства, орієнтованій на успішну реалізацію інвестиційної програми підприємства [13, с. 287-288].

Гриньов А.В. під інвестиційним менеджментом розуміє діяльність, спрямовану на організацію та координацію інвестиційного процесу, яка

ґрунтується на системі принципів, організаційно-економічних методів та техніки розробки й реалізації управлінських рішень [14, с. 36].

Новикова І.В. трактує управління інвестиційною діяльністю підприємства як систему принципів, прийомів, методів та управлінських функцій, на основі яких визначаються організаційні форми та механізми управлінського впливу на процеси інвестування з метою забезпечення зростання вартості (цінності) підприємства та його стратегічного розвитку [14, с. 16].

Отже, під управлінням інвестиційною діяльністю підприємства слід розуміти діяльність, спрямовану на організацію та координацію інвестиційного процесу. Головною метою управління інвестиційною діяльністю підприємства є отримання максимального прибутку у поточному та перспективному періодах. Досягнення мети можливо забезпечити реалізацією наступних функцій управління інвестиційної діяльності:

- 1) планування – визначення перспектив та майбутнього стану діяльності підприємства за допомогою реалізації інвестицій;
- 2) організація – створення структури управління інвестиційною діяльністю у загальній структурі управління;
- 3) мотивація – спонукання, стимулювання усіх працівників до ефективної діяльності з метою досягнення цілей підприємства;
- 4) контроль – сприяння відповідності фактичних результатів запланованим цілям зі здійсненням необхідних коректив у процесі їх реалізації;
- 5) координація – регулювання та коригування інвестиційної діяльності, реалізація управлінських рішень, оперативне управління інвестиційними проектами.

У процесі управління інвестиційною діяльністю можуть використовуватись різні управлінські підходи: функціональний, процесний, вартісний, структурний, проектний та ін.

Вітчизняні підприємства, як правило, використовують функціональний підхід, за якого підприємство розглядається як механізм, що виконує певний перелік функцій, які розподілені між окремими підрозділами та співробітниками. Структурні підрозділи ієрархічно пов'язані між собою і формують функціональні напрямки, кількість яких залежить від кількості та складності завдань. Перевагами цього підходу є простота організаційної структури, спеціалізація посадових осіб за певним напрямом і їхня висока компетентність, відсутність дублювання управлінських функцій. Недоліком цього підходу можна визначити те, що не забезпечується швидкість реагування до змін зовнішнього середовища, відповідно менеджменту не вистачає гнучкості, яка повинна бути присутня в ефективній системі управління.

Процесний підхід можна використовувати під час формування системи управління інвестиційною діяльністю як складової загальної системи управління підприємством, оскільки залучені інвестиції забезпечують досягнення запланованого ефекту (ефектів), що можна трактувати як процес. Для досягнення такого результату необхідно розробляти плани і прогнози, здійснювати оцінку ефективності, формувати горизонтальну організаційну структуру відповідно до набору процесів, які характерні для конкретного підприємства.

Вартісний підхід управління підприємством полягає у тому, що менеджери підприємства повинні спрямовувати управлінський вплив на збільшення вартості для інвесторів. Перевагами застосування цього підходу в управлінні є, по-перше, відповідність інтересам власників, по-друге, максимізація вартості компанії може бути критерієм оцінки ефективності її менеджменту. Також управління інвестиційною діяльністю відповідає принципам стратегічного управління, оскільки інвестиційна діяльність має стратегічний характер, що дає можливість підприємству досягати поставлених цілей [16, с. 144].

Отже, основними завданнями управління інвестиційною діяльністю підприємства є:

- розробка інвестиційної стратегії відповідно до фінансової та загальної стратегій розвитку підприємства;
- дослідження інвестиційного клімату і кон'юнктури ринку;
- визначення необхідного обсягу інвестиційних ресурсів;
- підбір і використання ефективних інструментів менеджменту;
- оцінка ефективності реалізації інвестиційних проектів;
- мінімізація інвестиційних ризиків підприємства під час реалізації інвестиційної проектів;
- контроль інвестиційної діяльності в цілому і кожного проекту зокрема [16, с.144; 18, 19, с.248].

Під час управління інвестиційною діяльністю підприємства необхідне її розуміння як важливого виду діяльності підприємства, яка включає в себе процес вибору, обґрунтування і залучення інвестиційних ресурсів з метою реалізації інвестиційної політики підприємства, спрямованої на збільшення доходів, зростання добробуту власників майна і членів трудового колективу, і сприяє підвищенню економічного потенціалу підприємства та його конкурентоспроможності.

Інвестиційна діяльність здійснюється в такій послідовності (рис. 1.1).

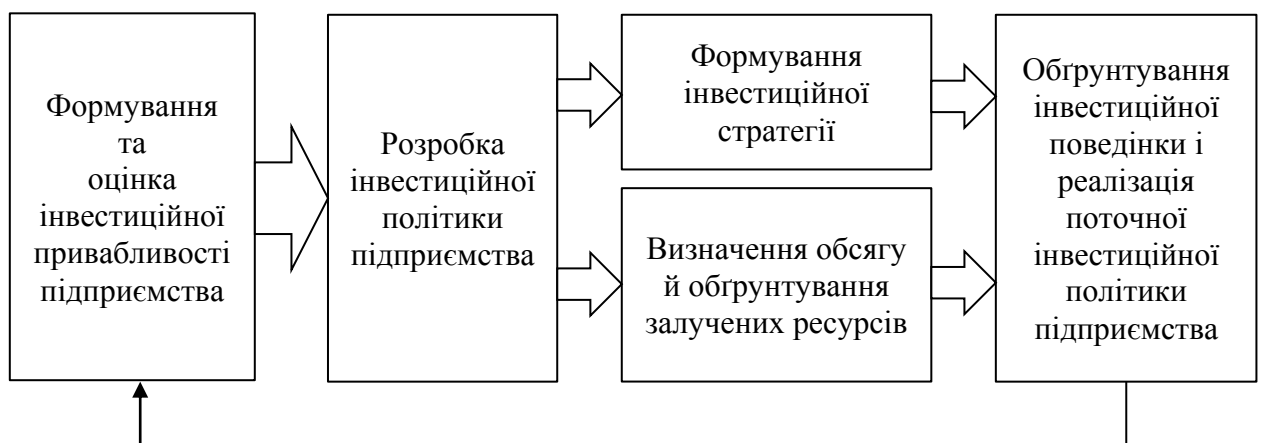

Рис.1.1. Послідовність здійснення інвестиційної діяльності підприємства

[17, с.173]

На процес управління інвестиційною діяльністю впливають чинники, підконтрольні підприємству (внутрішнє середовище), і чинники, що знаходяться поза сферою його впливу (зовнішнє середовище). До зовнішнього середовища відносяться макро- і мезорівневі чинники (економічні, політичні, демографічні, соціальні, науково-технічні, соціальні, рівень конкуренції, кон'юнктура ринку, галузеві чинники). До чинників внутрішнього середовища належать виробничі, кадрові, фінансові, інноваційні, інформаційні, маркетингові тощо. Усі вищеперераховані чинники безпосередньо визначають процес здійснення управлінням інвестиційною діяльністю окремого суб'єкта господарювання у сучасних умовах [16, с.142].

Інвестиційна діяльність здійснюється, передусім, для оновлення та розвитку матеріально-технічного забезпечення підприємства, може бути спрямована також на нарощування обсягів виробництва, освоєння нових видів продукції, видів діяльності, розвиток незалежних виробництв.

Інвестиційна діяльність як процес довгострокових вкладень безпосередньо пов'язана з наявністю у підприємства певної сукупності переваг, які представлені його інвестиційною привабливістю, і визначається наявністю потенційних інвесторів, які мають бажання розмістити свій капітал. Наявна у підприємства система інструментів дає змогу інвестований капітал використовувати з максимальною ефективністю. Процес інвестування передбачає також вироблення відповідної стратегії з метою забезпечення економічного зростання підприємства. Отже, інвестиційна діяльність втілює взаємозалежний рух трьох відтворювальних форм інвестицій, таких як інвестиційні ресурси – капіталовкладення – дохід від інвестиційної діяльності.

Інвестиційна діяльність як процес досить масштабна, а її форми і напрями мають суттєві відмінності на окремих підприємствах, відповідно до чого виникає потреба виділяти коло учасників інвестиційної діяльності.

Суб'єкти інвестиційних відносин проводять свою діяльність в межах сформованого у певній галузі інвестиційного середовища, яка включає дві складові – вкладення коштів і результат інвестування. Суб'єктами інвестиційної діяльності можуть бути фізичні та юридичні особи, в тому числі іноземні, а також державні і міжнародні організації. Інвестори здійснюють вкладення власних, позикових і залучених засобів у формі інвестицій та забезпечують їх цільове використання.

Суб'єктами інвестиційної діяльності є інвестори, замовники, виконавці робіт, користувачі об'єктів інвестиційної діяльності, а також постачальники, юридичні особи (банківські, страхові організації, інвестиційні фонди) та інші учасники інвестиційного процесу [17, с. 173].

Ефективним інструментом управління інвестиційною діяльністю підприємства є його інвестиційна політика, що має вирішальне значення для функціонування підприємства незалежно від розмірів, галузевої приналежності, організаційно-правової форми та інших особливостей.

На інвестиційну політику підприємства впливають особливості інвестиційної політики держави, для її формування та можливості використання в управлінні необхідне врахування основних положень інвестиційної політики держави. Інвестиційна політика держави включає комплекс цілеспрямованих заходів щодо створення сприятливого клімату для всіх суб'єктів господарювання з метою активізації інвестиційної діяльності.

Підприємство залежно від особливостей його функціонування може обирати такі види інвестиційної політики, як консервативна інвестиційна політика; компромісна (помірна) інвестиційна політика; агресивна інвестиційна політика. Цілі інвестиційної політики повинні відповідати низці вимог, таких як відповідність місії підприємства; орієнтація на високий результат; вимірність; ясність і чіткість; взаємопов'язаність; обґрунтованість; гнучкість [17, с.174].

Інвестиційна діяльність підприємства спрямована на одержання прибутку та розвиток виробництва. Відповідно до цього управління

інвестиційною діяльністю є складовою частиною привабливості об'єкта інвестування, оцінки та реалізації інвестиційних проектів і створення умов для найбільш ефективного протікання процесів інвестування (рис. 1.2).

Рис.1.2. Процес управління інвестиційною діяльністю підприємства
Джерело: побудовано автором на основі [16, с.141-142; 17, с. 175]

Отже, основними характеристиками процесу управління інвестиційною діяльністю підприємства можна визначити:

- 1) управління інвестиційною діяльністю підприємства є незамінним складником загальної системи управління;
- 2) управління інвестиційною діяльністю повинно здійснюватися на основі інвестиційної стратегії;
- 3) управління інвестиційною діяльністю повинно бути гнучким і здатним швидко реагувати на зміни у зовнішньому середовищі;
- 4) ефективність процесу управління може бути досягнута за наявності відповідного інформаційного забезпечення;
- 5) управління інвестиційною діяльністю спрямоване на досягнення економічних, інноваційних, соціальних, екологічних та ін. цілей.

Досягнення ефекту від залучених інвестицій вітчизняними підприємствами можливе за умови застосування ефективної системи управління, яка уможливить комплексно управляти всіма складовими

компонентами інвестиційної діяльності з метою підвищення її ефективності. Прийняття і реалізація інвестиційних рішень базується на всебічному аналізі й оцінці ефективності конкретних інвестиційних проектів. Тому узагальнення існуючих методичних підходів до оцінювання ефективності інвестиційних проектів, представлення їх у зрозумілому та придатному для широкого використання вигляді є наступним завданням даного дослідження.

1.2. Методичні підходи до оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства

Інвестиції, як і будь-який інший економічний ресурс, завжди обмежені, тобто дефіцитні. Тому процесу вкладення інвестицій передують досить складна процедура вибору найбільш раціонального та ефективного, насамперед для інвестора, напряму використання інвестицій.

Оцінка ефективності інвестиційного проекту є одним із найголовніших етапів його розроблення та аналізу. При виборі можливих варіантів вкладення коштів в операції з реальними активами головне місце в цьому процесі займає фінансово-економічна оцінка інвестиційних проектів. Інвестиційний проект не буде реалізований, якщо не буде гарантувати відшкодування вкладених коштів за рахунок доходів від продажу товарів і виконання послуг; а також за рахунок отримання прибутку, яка забезпечить рентабельність інвестиційних проектів не нижче бажаного для рівня фірми; окупності вкладених коштів в межах терміну, який прийнятний для підприємства. Проведення оцінки інвестиційних проектів – складне завдання, яке обумовлене рядом факторів:

- по-перше, вкладення можуть здійснюватися як одноразово, так і неодноразово протягом тривалого періоду часу;
- по-друге, тривалим є процес отримання результатів від реалізації інвестиційного проекту.

Дані фактори привели до необхідності створення особливих методів

оцінки інвестиційних проектів, які дають можливість застосовувати досить обґрунтовані рішення з найменшим можливим рівнем похибки.

Під методами оцінки економічної ефективності розуміються застосовувані набори оціночних показників, їх ієрархія і сфера раціонального використання, нормативи для техніко-економічного обґрунтування, а також облік часу, ризику і інфляції.

Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів – це способи визначення доцільності довгострокового вкладення капіталу в різні об'єкти (проекти, заходи) з метою оцінки перспектив їх прибутковості і окупності. Інвестиційні проекти, включаючи пропозиції по розробці нової конструкції машин і устаткування, технології, нових матеріалів і інші заходи, повинні піддаватися детальному аналізу з точки зору кінцевих результатів, критерію оптимальності – показника, який висловлює граничну міру економічного ефекту прийнятого рішення для порівняльної оцінки можливих альтернатив і вибору з них найкращого.

На вибір методу оцінки ефективності інвестиційного проекту можуть впливати багато факторів: позиція оцінювача проекту, порівнянність масштабів підприємства і проекту, ступінь використання в проект активів підприємства, стадія реалізації проекту і т. ін. Проект можуть оцінювати саме підприємство, зовнішній інвестор, банк, лізингова компанія або державна установа, в разі, коли передбачається державна підтримка проекту.

При оцінці інвестиційного проекту, наприклад, зовнішнього інвестора або банк може не цікавити фінансова спроможність обраного підприємством проекту, їх може цікавити фінансова спроможність самого підприємства, яке здійснює інвестиційний проект. Західні фахівці виділяють статистичні і динамічні методи оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів для обґрунтування рішень по вибору найкращого проекту.

Статистичні методи популярні на практиці, найменш трудомісткі. Дані методи розраховані на максимізацію прибутку і прибутковості або мінімізацію витрат. Діапазон розрахунків тут обмежений одним періодом:

передбачається, що витрати і результати будуть однаковими з періоду в період.

Статистичні розрахунки повністю виключають тимчасову сторону мети інвестора. Вони орієнтовані на середні значення результатів. До статистичних методів оцінки економічної ефективності відносяться методи розрахунку: терміну окупності і норми прибутку на капіталовкладення.

Динамічні (що враховують фактор часу) або методи дисконтування, засновані на дисконтуванні грошових потоків. При використанні цих методів важливою складовою є пошук ставок дисконтування, які дозволяють привести доходи та витрати до значення, наближеним до реальних. Дисконтування являє собою процес перерахунку майбутньої вартості грошового потоку в поточну. При виборі ставки дисконтування треба враховувати інфляційні процеси, вартість всіх джерел для інвестицій та можливі показники ризиків [22, с. 265]. До динамічних методів відносяться: чиста теперішня вартість, дисконтований термін окупності, індекс прибутковості, внутрішня норма дохідності, динамічний термін амортизації, визначення кінцевої вартості майна [21, с. 307].

Інвестиційна діяльність повинна бути ефективною. Однією з умов економічної доцільності інвестиційного проекту є його ефективність. Під ефективністю інвестиційного проекту розуміють категорію, яка відображає відповідність проекту, що породжує інвестиційний проект, цілям і інтересам його учасників. Визначення ефективності полягає в коректному зіставленні здійснених витрат з економічним ефектом, отриманим в результаті вкладення витрат. Ефективність класифікують за багатьма ознаками. Розрізняють три види ефективності інвестиційних проектів: комерційну, бюджетну і суспільну [22, с. 266].

Комерційна ефективність визначається при оцінці комерційних проектів співвідношенням фінансових витрат і результатів. Основним критерієм ефективності є чистий дисконтований дохід.

Бюджетна ефективність визначається фінансовими наслідками

реалізації проекту і оцінюється за допомогою індексу прибутковості і внутрішньої норми прибутковості.

Суспільна ефективність орієнтується на інтереси національного господарства, учасників здійснення проекту, які отримують все результати проекту та несуть повністю витрати на його реалізацію. Критерій ефективності – термін окупності.

По об'єкту оцінки розрізняють ефективність:

- економічну (відповідність витрат і ефекту проекту цілям та інтересам учасників в грошовій формі);
- соціальну (відповідність витрат і соціальних результатів проекту);
- екологічну (відповідність витрат і екологічних результатів).

Зазвичай пропонується оцінювати ефективність проекту в цілому (включає в себе суспільну і комерційну ефективність), а також ефективність участі в проекті (ефективність участі, інвестування і бюджетна ефективність).

Залежно від способу зіставлення витрат і результатів розрізняють два види ефективності: порівняльну і абсолютну. Порівняльна ефективність визначається при порівнянні як мінімум двох порівнянних проектів. Використання цієї ефективності необхідно в випадку, коли є деяка сукупність проектів (інвестиційний портфель), що знаходиться на розгляді у інвестора, який повинен оцінити проекти за деяким критерієм і визначити їх пріоритетність. Абсолютна ефективність відображає економічний ефект, що припадає на 1 грн. витрат.

Виділяють два методи для аналізу ефективності інвестиційної діяльності: метод, заснований на дисконтованих оцінках та метод, заснований на простих оцінках.

За допомогою методу заснованого на дисконтованих оцінках розраховуються коефіцієнти з урахуванням дисконтування (тобто визначення поточної вартості майбутніх грошових потоків). До коефіцієнтів даного методу відносяться:

- чиста приведена вартість (NPV);

- індекс доходності інвестицій (PI);
- внутрішня норма прибутковості інвестицій (IRR);
- дисконтований термін окупності проекту (DPP).

За допомогою методу, заснованого на простих оцінках розраховуються наступні показники:

- термін окупності проекту (PP);
- середня норма рентабельності (ARR);
- коефіцієнт порівняльної економічної ефективності (Есп) [24, с. 337].

Таким чином, для оцінки ефективності інвестиційної діяльності існує безліч різних методів і критеріїв, які дозволяють виробити найбільш вигідну тактику дій і найбільш успішний варіант вкладення коштів в якості інвестицій. В процесі оцінки ефективності саме управління інвестиційною діяльністю підприємства необхідно використовувати кілька фактичних і цільових показників, які будуть адекватно відображати ступінь ефективності операційних і функціональних процесів в сукупності і відповідати обраній інвестиційній стратегії. У таблиці 1.2 наведені формули розрахунку вищезазначених коефіцієнтів.

Набір показників ефективності управління інвестиційною діяльністю виробляє керівництво підприємства. В якості таких показників прийнято обирати такі показники, що характеризують ефективність управління інвестиційною діяльністю підприємства, а саме:

- виручка від реалізації продукції за рахунок інвестування, тис. грн.;
- прибуток від інвестування, що підлягає оподаткуванню, тис. грн.;
- обсяг інвестицій в основний капітал, тис. грн.;
- кількість реалізованих інвестиційних проектів, од.;
- кількість відхилених інвестиційних проектів, од.;
- відсоток завантаженості структурних підрозділів, %;
- рівень інформаційного забезпечення управління інвестиційною діяльністю, %.

Коефіцієнти оцінювання ефективності інвестиційної діяльності підприємства
[21, с. 308; 22, с. 267]

Коефіцієнт	Формула розрахунку	Умовні позначення
Чиста приведена вартість	$NPV = \sum_{i=1}^n \frac{CF_i}{(1+r)^i}$	NPV - чиста приведена вартість (грн.); CF _i - потік грошових коштів в і-тому періоді (грн); r - ставка дисконтування; n - число періодів (од.)
Індекс доходності інвестицій	$PI = \frac{1}{I} \times \sum_{i=1}^n \frac{CF_i}{(1+r)^i}$	PI - індекс прибутковості (рентабельності) інвестицій; I - сума інвестицій в проект (грн)
Внутрішня норма доходності інвестицій	IRR=i, при якому $NPV = \sum_{i=1}^n \frac{CF_i}{(1+r)^i} = 0$	IRR - внутрішня норма доходності інвестицій
Дисконтований термін окупності проекту	$DPP = \sum_{i=1}^n \frac{CF_i}{(1+r)^i} \geq 1$	DPP - дисконтований термін окупності проекту
Термін окупності проекту	$PP = \sum_{i=1}^n CF_i \geq 1$	PP - термін окупності проекту (період)
Середня норма рентабельності	$ARR = \frac{\sum_{i=1}^n CF_i}{n \times I}$	ARR - середня норма рентабельності

Наступний етап передбачає розрахунок комплексного показника ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства. Алгоритм розрахунку коефіцієнта ефективності можна представити наступним чином:

1. Побудова таблиці показників та визначення ваги *i*-го показника. Чим більше показник в даний період, тим більшу вагу йому присвоюється (сумарна вага всіх показників дорівнює 100%). Можна також враховувати і складність отримання оптимального значення показника. Важливість (значимість) показника встановлюється експертним шляхом. При оцінці важливості показників використана п'ятибальна шкала:

- 1 – зовсім не важливий;
- 2 – майже не важливий;
- 3 – важливий;
- 4 – важливий, але не настільки,

5 – дуже важливий.

При встановленні балів кожен експерт використовує документацію по інвестиційним проектам. Наприклад, за показником «Кількість реалізованих інвестиційних проектів» експертам надається інформація про рекомендовану кількість інвестиційних проектів. Вага кожного показника являє собою відношення середнього балу до суми балів всіх показників.

2. Розрахунок коефіцієнта досягнення показника. Коефіцієнта досягнення показника розраховується як відношення фактичного та цільового значення i -го показника ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства.

3. Розрахунок коефіцієнта ефективності i -го показника ($K_{E\Phi i}$). Даний показник можна розрахувати за наступною формулою (1.1):

$$K_{E\Phi i} = \alpha_i \times K_i, \quad (1.1)$$

де $K_{E\Phi i}$ – коефіцієнта ефективності i -го показника;

α_i – вага i -го показника;

K_i – коефіцієнт досягнення i -го показника.

4. Розрахунок комплексного показника ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства ($E\Phi_{упр}$). Формула розрахунку (1.2):

$$E\Phi_{упр} = \sum_{i=1}^n K_{E\Phi i}, \quad (1.2)$$

де: $K_{E\Phi i}$ – коефіцієнта ефективності i -го показника;

i – номер показника ($i = 1, 2, 3, \dots, n$).

Відзначимо, що при досягненні цільових значень KPI оцінка ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства прирівнюється до 100%. Іншими словами, комплексний показник

ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства повинен прагнути до 100%.

5. Для оцінки ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства рекомендується наступний діапазон допустимих значень показника ефективності:

$85 \leq E\Phi_{упр} \leq 100$ – високий рівень ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства;

$70 \leq E\Phi_{упр} < 85$ – середній рівень (допустимий) управління інвестиційною діяльністю підприємства;

$60 \leq E\Phi_{упр} < 70$ – середній рівень управління інвестиційною діяльністю підприємства (нормальний, але потрібно переглянути інвестиційну політику для його підвищення);

$50 \leq E\Phi_{упр} < 60$ – середній рівень управління інвестиційною діяльністю підприємства (критичний);

$E\Phi_{упр} < 50$ – низький рівень управління інвестиційною діяльністю підприємства.

При використанні розглянутих нами вище методичних способів треба мати на увазі, що в умовах яких зараз знаходиться Україна майбутня користь інвестиційних проектів пов'язана з ризиком. Особливо це стосується багато масштабних проектів, які мають довгий тимчасовий горизонт. При визначенні ефективності інвестицій необхідно враховувати ступінь ризику, використовуючи методи, принципи, застосовувані в країнах з розвинутою європейською економікою.

Методично обґрунтований вибір оптимального інвестиційного проекту припускає використання методів та принципів оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства, дозволяючи знизити ступінь ризику та мінімізувати економічні витрати. Майбутнім інвесторам доцільно використовувати вищезазначені критерії оцінки економічної ефективності інвестиційної діяльності й методи обґрунтування найкращого проекту, що

мінімізують інвестиційний ризик та дасть можливість прийняти економічно обґрунтоване рішення по вкладенню інвестицій.

Правильне управління інвестиційними проектами та цільове оцінювання сприяє підвищенню інвестиційної привабливості та дохідності, потенціалу інвестиційної діяльності підприємства та досягненню найкращих фінансових результатів.

1.3. Проблеми та перспективи розвитку інвестиційної діяльності підприємств України в умовах економічної нестабільності

Ефективне здійснення інвестиційної діяльності на сучасному етапі є основою для розвитку економіки України, забезпечення можливості її інтеграції в європейський соціально-економічний простір, що в подальшому буде сприяти підвищенню конкурентоспроможності підприємств.

Економічна нестабільність України характеризується розбалансованістю економічної системи та невизначеністю напрямів розвитку основних економічних процесів, призводить до зменшення внесення обсягів прямих іноземних інвестицій в економіку держави, а також уповільнення активності інвестиційної діяльності країни. Активізація інвестиційної діяльності та приріст інвестиційних ресурсів неможливі без зростання валового внутрішнього продукту.

Інвестиції – найважливіший фактор економічного зростання. Це обумовлено тим, що інвестиційні ресурси дають можливість упроваджувати передові технології, новітню техніку, інноваційні форми організації праці та управління виробництвом [27, с. 128]. Нововведення, нові технології та організаційні рішення дають змогу суб'єктам господарювання не опинитися на межі катастрофічної ситуації, не втратити частку ринку або зовсім не бути з нього витісненим.

В Україні створено Національну інвестиційну раду при Президентові, основними завданнями якої є: розроблення пропозицій щодо стимулювання

та розвитку інвестиційної діяльності в Україні; формування привабливого інвестиційного іміджу України з урахуванням найкращої міжнародної практики; сприяння формуванню основних напрямів державної політики щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні; напрацювання пропозицій щодо стратегічних напрямів розвитку інвестиційного потенціалу України, стимулювання іноземних та національних інвестицій в розвиток економіки держави; аналіз та узагальнення проблем, які перешкоджають інвестуванню в економіку України, підготовка пропозицій щодо шляхів їх вирішення, зокрема щодо заходів зі сприяння захисту прав інвесторів; участь в опрацюванні проектів актів законодавства з питань інвестиційної діяльності [29].

Відповідно до цих завдань було розроблено Проект East Invest-2, в якому сформульовано вимоги для покращення бізнес клімату в Україні. Для залучення прямих іноземних інвестицій Україна пропонує великі інвестиційні проекти, серед яких: технологічні лінії з неперервного розливу сталі в металургійній промисловості, сільськогосподарський комплекс з рибною спеціалізацією, комплекс з переробки та зберігання зернових, тваринницькі комплекси та багато інших проектів.

Прямі іноземні інвестиції в економіку України у після кризовий період з 2008 року надходили досить нерівномірно. Динаміка їх надходження за період 2008-2019 роки наведена в таблиці 1.3.

Як видно з таблиці 1.3, надходження прямих іноземних інвестицій в Україну за період з 2008 до 2019 роки значно коливається та суттєво залежить від стану та зміни політичної й економічної ситуації в країні та світі. Найбільший обсяг надходжень іноземних інвестицій в Україну відбувся у 2008 році і становив 10913 млн. дол. США. Значне скорочення надходжень прямих іноземних інвестицій у 2009 році пояснюється світовою економічною кризою: обсяг надходжень зменшився в порівнянні з 2008 роком на 53,0 %, що становило 4816 млн. дол. США. У період з 2010 до 2012 року, спостерігається відновлення економіки в Україні та залучення іноземних

інвестицій, обсяг надходжень яких у 2012 році становить 8401 млн. дол. США. Але вже в 2013 році через політичну нестабільність в Україні спостерігається суттєве зменшення надходжень іноземних інвестицій, які склали 4499 млн. дол. США, а у 2014 році всього 410 млн. дол. США. З 2015 року ситуація почала дещо покращуватись і обсяг іноземних інвестицій в економіку України становив відповідно 2961, в 2016 – 3284 млн. дол. США, що, між тим, значно менше, ніж у 2012 році.

Таблиця 1.3

Прямі іноземні інвестиції в Україні з 2008 по 2019 роки [28, с. 69]

(млн. дол. США)

Роки	Прямі іноземні інвестиції				Сальдо	
	в Україну		з України			
2008	10913	+ 1022	1010	+ 337	+ 9903	+ 7.4 %
2009	4816	- 6097	162	- 848	+ 4654	- 53.0 %
2010	6495	+ 1679	736	+ 574	+ 5759	+ 23.7 %
2011	7207	+ 712	192	- 544	+ 7015	+ 21.8 %
2012	8401	+ 1194	1206	+ 1014	+ 7195	+ 2.6 %
2013	4499	- 3902	420	- 786	+ 4079	- 43.3 %
2014	410	- 4089	111	- 309	+ 299	- 92.7
2015	2961	+ 2551	- 51	- 162	+ 3021	+ 907.4 %
2016	3284	+ 323	16	+ 67	+ 3268	+ 8.5 %
2017	2202	- 1082	8	- 8	+ 2194	- 32.9 %
2018	2355	+153	- 5	-13	+ 2360	+ 7.6 %
2019	1074	- 1281	- 1	+ 4	+ 1075	- 54,4

Дані таблиці 1.3 показують, що з 2017 року порівняно з 2016 роком обсяг інвестицій зменшився майже на 32, 9%. Це пояснюється нестабільною політичною ситуацією в Україні, корупцією, неефективністю економічних реформ. Незначне збільшення надходжень спостерігається у 2018 році, всього на 153 млн. дол. США. У 2019 році прямі іноземні інвестиції в Україну склали 1074 млн. дол. США. Такий стан справ свідчить про недовіру іноземних інвесторів до можливостей стабільного ведення бізнесу та поліпшення інвестиційного клімату в країні.

Проаналізувавши надходження прямих іноземних інвестиції в Україну з 2008 по 2019 рр. (млн. дол. США) можна зробити висновок, що необхідно

стабілізувати економічний стан та політичну ситуацію в країні, а також покращувати інвестиційний клімат.

З метою встановлення привабливих для іноземних інвесторів видів економічної діяльності в економіці України, до яких надходить найбільший обсяг прямих іноземних інвестицій, проаналізовано структуру їхнього надходження станом на початок 2016 і 2019 років.

Структура прямих іноземних інвестицій в Україну за видами економічної діяльності на початок 2016 та 2019 років представлена в таблиці 1.4.

Таблиці 1.4

Структура прямих іноземних інвестицій в Україну
за видами економічної діяльності [28, с. 69]

Види економічної діяльності	Структура іноземних інвестицій на 1 січня, %	
	2016 рік	2019 рік
Промисловість	30,8	33,0
Сільське, лісове та рибне господарство	1,6	1,7
Будівництво	3,2	2,9
Фінансова та страхова діяльність	13,5	10,9
Інформація та телекомунікації	6,5	6,5
Оптова та роздрібна торгівля	15,9	16,7
Операції з нерухомим майном	11,7	12,4
Професійна, наукова та технічна діяльність	7,0	6,3
Інші види економічної діяльності	9,8	9,6
Усього	100,0	100,0

Аналіз даних таблиці 1.4, показує, що в структурі прямих іноземних інвестицій в Україну за видами економічної діяльності відбулися зміни. Найбільш пріоритетними для іноземних інвесторів залишаються галузі промисловості. Частка інвестицій у промисловість на початок 2019 року збільшилась порівняно з 2016 роком на 2,2 відсоткових пунктів і склала 33,0 %, що безумовно є позитивним фактом. Значні кошти іноземних інвесторів вкладено в оптову та роздрібну торгівлю, в операції з нерухомим майном і в сферу інформації та телекомунікації, частка інвестицій в ці види діяльності за три роки також зросла і склала на 1 січня 2019 року відповідно 16,7 %, 12,4 %

та 6,5 % загального обсягу іноземних інвестицій. Слід зазначити, що за з 2016 по 2019 роки суттєво зменшувалась частка інвестицій у фінансову та страхову діяльність, яка у попередні роки була стабільно високою. За досліджуваний період інвестиції скоротились з 13,5 % у 2016 році до 10,9 % на початок 2019 року. Між тим можна спостерігати і негативні зміни у структурі іноземних інвестицій за видами економічної діяльності: зменшення суми та частки інвестицій у професійну, наукову та технічну діяльність з 7,0 % до 6,3 % ; зменшення інвестицій у будівництво – з 3,2 % до 2,9 %, а також те, що у таку галузь як, лісове та рибне господарство, де Україна запроваджує важливі інвестиційні проекти, було вкладено всього 1,7 % іноземних інвестицій.

Необхідно зазначити, що пряме іноземне інвестування може формувати загрози для приймаючої країни, що полягають у такому:

- штучне пролонгування життєвого циклу морально застарілих товарів та технологій на ринку, що вирішує проблему затовареності ринку країни-донора та проблему утилізації. Обмін передовими технологіями відбувається переважно між високорозвиненими країнами;

- переміщення екологічно небезпечного виробництва, що дасть змогу знизити рівень забруднення в країнах-донорах і, таким чином, розв'язати проблему екологізації економіки. Натомість це призведе до загострення проблеми в країнах-реципієнтах;

- інвестування з метою встановлення контролю та ліквідації підприємств задля усунення конкурентів. Окрім того, можливим є формування структурного безробіття через конкурентну боротьбу підприємств з іноземним капіталом та підприємств із національним фінансовими ресурсами. Також можлива монополізація ринку;

- встановлення іноземними інвесторами контролю над сировинними ресурсами з метою їх подальшої експлуатації та збереження власної сировинної бази;

– вплив капіталу з країни через репатріацію прибутків до країни інвестора [31, с. 13].

Отже, прямі іноземні інвестиції можуть здійснювати суттєвий вплив на економіку країни, але цей вплив перебуває у значній залежності від вихідних умов: макроекономічної ситуації в країні, інституційного забезпечення, якості людського капіталу.

Сучасна галузева структура прямого іноземного інвестування економіки України суперечить пріоритетам розвитку держави та не здійснює ефективного впливу на економічне зростання та формування інноваційної моделі розвитку підприємств України в умовах економічної нестабільності.

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій у 2019 році залишаються власні кошти підприємств. Частка кредитів банків та інші позики у загальних обсягах капіталовкладень становить лише близько 7 %. За рахунок державного та місцевих бюджетів освоюється близько 4,0 і 9,0 % капітальних інвестицій. Частка коштів іноземних інвесторів становить до 1% усіх капіталовкладень, частка коштів населення на будівництво житла близько 6,5 % [30].

Отже, Україна залишається не досить привабливою для інвестицій, водночас вона не знаходиться осторонь світових процесів і є достатньо інтегрованою у світове господарство. З 2008 року Європейська Бізнес Асоціація проводить дослідження «Індекс інвестиційної привабливості України». За всю історію вимірювання, на жаль, Індекс жодного разу не сягнув позитивної зони.

Показник індексу інвестиційної привабливості України у 2019 році, який двічі на рік вимірює Європейська Бізнес Асоціація, знизився до рівня 2016 року. За результатами нової хвилі опитування за першу половину 2019 року, індекс склав 2,85 балів з 5-ти можливих та опинився у негативній площині. Для порівняння, показник попереднього періоду становив 3,07 та демонстрував нейтральне ставлення інвесторів до бізнес-клімату країни.

Результати опитування вказують на відчутне погіршення настроїв, так, під час минулої хвили опитування кількість незадоволених інвестиційним кліматом складала 40%, зараз їх кількість зросла до 57%. Відсоток задоволених поточним станом також зменшився, наразі тільки 19% топ-менеджерів вважають бізнес-середовище сприятливим, натомість наприкінці 2018 року таких було 25% [32].

Україні покращила свої позиції в щорічному рейтингу інвестиційної привабливості Doing Business – 2020, зайнявши 64 місце серед 190 країн, піднявшись зразу на 7 пунктів. Прогрес явний, бо ще в 2012 році ми знаходилися на 152 місці.

Відповідно до звіту Всесвітнього банку, Україна покращила свої показники по 6 із 10 індикаторів. Найбільший прогрес наша країна показала по компонентах «Захист міноритарних акціонерів» (+27 пунктів), «Отримання дозволів на будівництво» (+10 пунктів), «Підключення до електромереж», «Міжнародна торгівля», «Реєстрація майна», і «Доступ до кредитів».

«Рейтинговий» прогрес України досить значний. З початку розрахунку Doing Business в 2006 році наша країна була позаду. Наприклад, у 2012 році ми були лише на 152 місці, а вже у 2015 році Україна попала у першу сотню. В 2019 році зайняла 71 місце і осьна сьогодні – 64 позиція. А за показником «Отримання дозволів на будівництво» за два роки Україна з 140 місця піднялася на 30 місце [33].

Міжнародне рейтингове агентство Standard & Poor's, вслід за агентством Fitch підвищили довгостроковий суверенний кредитний рейтинг України в іноземній та національній валюті до рівня «B» з «B\$», а також рейтинг України за національною шкалою до рівня «uaA» з «uaBBB». Агенство підтвердило короткотерміновий кредитний рейтинг на рівні «B», що також відмічається, що наша країна стає більш привабливою для іноземних інвесторів, що в подальшому дасть можливість покращити бюджетну політику і зберегти макроекономічну стабільність в Україні [34].

Отже, можна зробити висновок, що для подальшого покращення інвестиційного клімату України актуальним на сьогодні залишаються питання удосконалення правової та організаційної бази з метою підвищення дієздатності механізмів забезпечення сприятливого інвестиційного клімату й формування основи збереження та підвищення конкурентоспроможності підприємств України в умовах економічної нестабільності. Для досягнення цієї мети в умовах економічної нестабільності необхідно провести ряд інноваційних заходів, а саме: адаптація правової та нормативної бази України відповідно до вимог ЄС, націленої на ефективне та стабільне функціонування економіки; підвищення рівня ВВП України; врегулювання проблеми державного боргу; скорочення масштабу корупції в органах самоврядування; поліпшення інвестиційної інфраструктури; забезпечення розвитку фінансового сектору.

Висновки до розділу 1

Залучення інвестицій є важливим питанням для будь-якого підприємства, оскільки вимагає від керівництва постійного удосконалення господарської діяльності та підвищення рівня інвестиційних переваг порівняно з іншими підприємствами. Особливо гостро питання здійснення інвестиційної діяльності постає у період фінансової кризи та обмеженості власних фінансових ресурсів. За допомогою ефективної інвестиційної діяльності можна забезпечити стійку реалізацію стратегічної мети розвитку кожного підприємства. Саме тому на підприємствах потрібно сформуванати дієву систему управління інвестиційною діяльністю, яка б відповідала вимогам сьогодення.

Управлінські дії менеджменту підприємства повинні бути спрямовані на залучення інвестиційних ресурсів, раціональне їх використання за допомогою наявного арсеналу інструментів з метою досягнення

економічного успіху, що може виявлятися у стійкому економічному розвитку підприємства.

Оскільки інвестиційна діяльність виступає одним із найважливіших механізмів розвитку підприємства, забезпечення конкурентних переваг як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, то існує об'єктивна потреба в управлінні такою діяльністю.

Під управлінням інвестиційною діяльністю підприємства слід розуміти діяльність, спрямовану на організацію та координацію інвестиційного процесу. Головною метою управління інвестиційною діяльністю підприємства є отримання максимального прибутку у поточному та перспективному періодах. Досягнення мети можливо забезпечити реалізацією наступних функцій управління інвестиційної діяльності: планування, організація, мотивація, контроль та координація.

Основними завданнями управління інвестиційною діяльністю підприємства є:

- розробка інвестиційної стратегії відповідно до фінансової та загальної стратегій розвитку підприємства;
- дослідження інвестиційного клімату і кон'юнктури інвестиційного ринку;
- визначення необхідного обсягу інвестиційних ресурсів;
- підбір і використання ефективних інструментів менеджменту;
- оцінка ефективності реалізації інвестиційних проектів;
- мінімізація інвестиційних ризиків підприємства під час реалізації інвестиційної проектів;
- контроль інвестиційної діяльності в цілому і кожного проекту зокрема.

Основними інструментами управління інвестиційною діяльністю є кадрове, правове, інформаційно-технічне, організаційне, методичне, фінансово-економічне забезпечення інвестиційного процесу.

Розглянуті особливості інвестиційної діяльності свідчать про необхідність створення системи управління інвестиційною діяльністю підприємства, яка являє собою динамічну систему, що піддається як розвитку, так і руху, у зв'язку з чим слід враховувати певні особливості її розбудови, розвитку і функціонування. З метою забезпечення комплексного аналізу ефективності інвестиційної діяльності підприємства, розглянуто основні фактори внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, що чинять вплив на ефективність інвестиційної діяльності підприємства.

Для успішної інвестиційної діяльності важливим є оцінка й обґрунтування фінансових ресурсів для конкретного інвестиційного проекту, оскільки потреба у фінансових ресурсах завжди велика, а можливості обмежені, а проблема вибору пріоритетних проектів, політики у сфері інвестицій досить складна.

Інвестиційну діяльність можна оцінювати за такими критеріями, як: соціальна значимість, масштаб впливу на навколишнє середовище, ступінь залучення трудових ресурсів і т. ін. Під ефективністю інвестиційного проекту розуміють категорію, яка відображає відповідність проекту, що породжує інвестиційний проект, цілям і інтересам його учасників. Визначення ефективності полягає в коректному зіставленні здійснених витрат з економічним ефектом, отриманим в результаті вкладення витрат. Виділяють два методи для аналізу ефективності інвестиційної діяльності: метод, заснований на дисконтованих оцінках та метод, заснований на простих оцінках.

В процесі стратегічного управління інвестиціями підприємства окремі завдання повинні бути оптимізовані між собою для ефективною реалізації його головної мети. Ранжування окремих завдань стратегічного управління інвестиціями здійснюється шляхом визначення значущості (завдання ваг) кожної з них виходячи з пріоритетності з позицій розвитку підприємства і зростання його ринкової вартості. З огляду на зазначене, сформовано набір показників, що характеризують ефективність управління інвестиційною

діяльністю підприємства. Запропоновано використовувати алгоритм оцінки управління інвестиційною діяльністю підприємства, в рамках якого визначається комплексний показник ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства та діапазон його допустимих значень.

Проведене дослідження інвестиційної діяльності підприємств України в умовах економічної нестабільності надало можливість відзначити, що інтеграційні та глобалізаційні процеси визначають виняткове значення інвестицій для становлення та розвитку підприємств в Україні. Ефективне здійснення інвестиційної діяльності на сучасному етапі є основою для розвитку економіки України, забезпечення можливості її інтеграції в європейський соціально-економічний простір, що в подальшому буде сприяти підвищенню конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.

Встановлено, що одним із головних чинників провадження успішної інвестиційної політики підприємства є наявність сприятливого інвестиційного клімату в державі. Для покращення інвестиційного клімату необхідно провести ряд заходів, які позитивно будуть впливати на інвестиційну діяльність підприємств: адаптація правової та нормативної бази України відповідно до вимог Європейського Союзу; підвищення рівня ВВП України та врегулювання проблеми державного боргу; скорочення масштабу корупції в органах самоврядування; забезпечення розвитку фінансового сектору, поліпшення інвестиційної інфраструктури; контроль за рівнем ризиків.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «НВП МТО»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО «МТО» (ТОВ «НВП МТО») – суб'єкт господарювання, статутний капітал якого поділений на частки відповідно до статуту товариства. Товариство з обмеженою відповідальністю є різновидом господарських товариств.

Засновником та директором ТОВ «НВП МТО» є Портнов Григорій Андрійович. Він також одноосібно на 100% є власником підприємства. ТОВ НВП МТО являє собою невелике підприємство, яке складається з двадцяти чотирьох осіб.

ТОВ «НВП МТО» пропонує співпрацю у виробництві та поставках якісного і надійного устаткування загальнопромислового і спеціального призначення, вітчизняного та імпортного виробництва. ТОВ «НВП МТО» дотримується таких принципів господарської діяльності:

- високий рівень сервісу на замовленнях будь-якої складності;
- привабливі ціни;
- мінімальні терміни поставки;
- гарантійне обслуговування.

ТОВ «НВП МТО» є стабільною і відповідальною компанією, відомою на ринку з 2002 року.

Компанія ТОВ «НВП МТО» – це постачальник обладнання, запасних частин і комплектуючих з широкою галузевою спрямованістю. Використовуючи індивідуальний підхід до кожного клієнта, ТОВ «НВП МТО» зарекомендувало себе як надійний постачальник для багатьох

підприємств України та інших країн близького зарубіжжя, забезпечуючи не тільки безперебійне функціонування виробництва, а й швидке відновлення технологічного процесу.

ТОВ «НВП МТО» є партнером компаній ARTEH Ltd (Болгарія), Gama Motori EOOD (Болгарія), Baumer Hubner GmbH (Німеччина), Magnetic SRL (Італія), ITALCOPPIE SENSORI srl (Італія), SAHOUEТ (Франція), WAIRCOM MBS SpA (Італія), UNITEC (Німеччина), MEZ-BRNO (Чехія), FIMET Motorie Riduttori S.p.a. (Італія), Dutchi Motors B.V. (Голандія), ELECTRO ADDA S.p.A. (Італія), LSSINE (Китай).

Продукція ТОВ «НВП МТО» сертифікована та відповідає стандартам. Послуги надаються по м. Дніпру і в обласних центрах України, а саме: Київ, Вінниця, Донецьк, Житомир, Запоріжжя, Закарпаття, Івано-Франківськ, Кіровоград, Луцьк, Львів, Луганськ, Миколаїв, Одеса, Полтава, Суми, Тернопіль, Харків, Херсон, Хмельницький, Черкаси, Чернігів, Чернівці. ТОВ «НВП МТО» постійно розширює асортимент товару.

До основних видів діяльності підприємства відноситься виробництво та оптова і роздрібна торгівля якісним і надійним устаткуванням загальнопромислового та спеціального призначення, вітчизняного й імпортного виробництва. До основних видів продукції підприємства відносяться тахогенератори, зокрема: DC TACHO, DC TACHOGENERATOR, Speed Sensor, DC Tachometer Generator, DINAMO TACHIMETRICHE тощо.

Тахогенератор постійного струму – це машини постійного струму з незалежним збудженням або порушенням постійними магнітами, що працює в генераторному режимі. За конструкцією він майже не відрізняється від машин постійного струму. Тахогенератори постійного струму служать для вимірювання частоти обертання за значенням вихідної напруги, а також для отримання електричних сигналів, пропорційних частоті обертання валу в схемах автоматичного регулювання.

Основними вимогами, що висуваються до тахогенераторів є:

- 1) лінійність вихідної характеристики;

- 2) велика крутизна вихідної характеристики;
- 3) малий вплив на вихідну характеристику зміни температури навколишнього середовища та навантаження;
- 4) мінімум пульсацій напруги на колекторі.

ТОВ «НВП МТО» є також постачальником електроприводів, електромашинних підсилювачів, електроперемикачів та іншого електрообладнання. Електроприводи поперечного поля призначені для застосування в автоматизованих приводах і інших подібних пристроях, де потрібні швидкодія і велике зусилля керуючого електричного сигналу. Перемикачі секційні аварійні типу КСА призначені для контролю за станом первинного (силового) устаткування та режимом роботи електроустановок, а також для управління цим обладнанням. Блок-контактами КСА забезпечують приводи вимикачів і роз'єднувачів, магнітні контактори й пускачі, автомати та інше обладнання.

Вибухозахищені електротельфери серій ВТ виробництва заводу «Балкансько Ехо» ЕООД (Болгарія) призначені для роботи в потенційно вибухонебезпечних середовищах. Вони використовують основні конструктивні рішення і зберігають технічні показники електротельферів серій Т. Електрообладнання, що розміщується в них – електродвигуни, шафа з електроапаратурою, пульт управління, кінцеві вимикачі тощо – виконано в так званому «вибухозахищеному виконанні».

Електродвигуни кранів типу МТ, 4МТ, АМТ і ДМТ призначені для роботи в електроприводах металургійних агрегатів і підйомно-транспортних механізмів всіх видів і поставляються на комплектацію баштових, козлових, порталних, мостових та інших кранів. Основне (базове) виконання – асинхронний трифазний крановий електродвигун, призначений для режиму роботи S3, з живленням від мережі змінної напруги 380В (220В, 660В). Кліматичне виконання та категорія розміщення У1, ступінь захисту IP54, з типовими технічними характеристиками, відповідними вимогам стандартів.

Електродвигуни серії МР призначені для головного руху

металорізальних верстатів та інших механізмів з числовим програмним управлінням в системі ДІНРОС. Електродвигуни відповідають новітнім вимогам до приводів з ЧПУ. Електродвигуни серії МР мають модифікації за способом монтажу, швидкості обертання і способу охолодження.

ТОВ «НВП МТО» має гарні зв'язки з партнерами, постачальниками та споживачами. ТОВ «НВП МТО» отримує стабільні прибутки. Проте необхідні інвестиції для підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства на міжнародних ринках. ТОВ «НВП МТО» користується довірою споживачів, що в свою чергу забезпечує підприємство постійними покупцями.

ТОВ «НВП МТО» являє собою невелике підприємство, яке складається з двадцяти чотирьох осіб. Технологічна діяльність підприємства виглядає наступним чином. До ТОВ «НВП МТО» електронною поштою або телефоном надходять замовлення на постачання промислового обладнання до різних підприємств. ТОВ «НВП МТО» має великий спектр продукції в наявності на складі. Якщо товар відсутній в наявності, він постачається у короткий термін з різних країн світу.

ТОВ «НВП МТО» виробляє продукцію, а також є постачальником (посередником). При необхідності виготовлення специфічної продукції звертається з замовленням (розміщує замовлення по своїм кресленням і схемам) до підприємств суміжників. Головою підприємства є директор товариства. Він має свого заступника. Організаційна структура ТОВ «НВП МТО» наведена на рисунку 2.1.

Організаційна структура ТОВ «НВП МТО» є лінійно-функціональною, перевагами якої можна визначити: кожна ланка зацікавлена в досягненні своєї вузької мети, а не тільки загальній меті підприємства; відсутність тісних взаємозв'язків і взаємодії на горизонтальному рівні між підрозділами; розвинена система взаємодії по вертикалі; акумуляція на верхньому рівні повноважень по рішенню разом із стратегічними цілями оперативних завдань.

Рис.2.1. Організаційна структура ТОВ «НВТ МТО»

При лінійно-функціональній структурі кожний лінійний керівник кожному рівні управління має спеціалізовані підрозділи, які, на відміну від штабів, мають певні права по відношенню до підпорядкованих ланок. Лінійні керівники координують діяльність функціональних підрозділів, розробляють рішення для підпорядкованих ланок. При цьому спираються в основному на адміністративний вплив – наказ, розпорядження.

Функціональні ж служби здійснюють управління по лінії функціональної підпорядкованості за допомогою інструкцій, правил, рекомендацій, норм і нормативів тощо. При цьому підпорядковані служби повинні сприймати їх вказівки як обов'язкові.

Лінійно-функціональна структура має чітку ієрархічну будову, де ланки управління об'єднуються по вертикалі, при цьому існують чітко виділені функціональні ознаки діяльності керівників певного управлінського рівня як результат горизонтального поділу праці. Позитивними рисами лінійно-функціональних структур є те, що вони стимулюють спеціалізацію, покращують координацію дій у функціональних підрозділах.

На підприємстві працює 24 особи, зокрема: директор, заступник директора, головний бухгалтер, бухгалтери (2 особи), керівник відділу з

продажів, менеджери з продажів (5 осіб), керівник виробничого відділу, водії (3 особи), експедитори (3 особи), комірники (2 особи), вантажники (4 особи) та виробничий персонал.

Директор ТОВ «НВП МТО» здійснює загальне керівництво діяльністю підприємства, зокрема:

- видає в межах своєї компетенції накази, організовує та здійснює контроль за їх виконанням;
- надає вказівки, обов'язкові для усіх працівників;
- розробляє організаційну структуру управління, штатний розклад та кошторис на утримання апарата управління підрозділами;
- укладає трудові договори з кожним членом трудового колективу;
- встановлює працівникам конкретні розміри тарифних ставок, відрядних розцінок, посадових окладів, премій, надбавок тощо.

Начальник господарського відділу керує експедиторами, водіями, комірниками, а також вантажниками. Експедитор оперативно відстежує своєчасність закупівель та постачань товарів для забезпечення зобов'язань фірми перед її покупцями чи підтримки певного резерву товарів на складах, приходять до начальника господарського відділу з обґрунтованими пропозиціями щодо зміни номенклатури товарів. Експедитори вирішують наступні завдання: розробка найбільш вигідних умов для транспортування закуповуваних та реалізованих підприємством товарів; при необхідності організація супроводу транспортування товарів; забезпечення своєчасності виконання транспортних операцій і отримання транспортних документів; здійснення страхування вантажів під час їх транспортування.

Комерційний директор здійснює керівництво продавцями. У відділі продажів підприємства працює 5 чоловік. Через досить значну специфіку реалізованого ТОВ «НВП МТО» товару з часом на підприємстві виникла необхідність розподілу менеджерів з продажів на спеціалістів з різних груп товарів.

На підприємстві працює п'ять менеджерів з продажів, зокрема три

менеджери займаються виключно оптовими замовниками, а двоє – є спеціалістами з роздрібних продажів. Крім того, менеджери з оптових продажів поділяються за групами товару: електродвигунами, тахогенераторами та електротельферами. У разі коли клієнт телефонує у відділ продажів за консультацією для придбання електродвигунів, а на дзвінок відповідає спеціаліст з тахогенераторів, він обов'язково перемикає дзвінок на спеціаліста з електродвигунів.

Стосовно роздрібної торгівлі можна сказати, що за роки роботи на ринку більшу частину прибутку отримується з оптових продажів електрообладнання, тобто попит на продукцію підприємства існує в основному в розрізі оптової торгівлі. Безумовно, клієнти також роблять замовлення у приватному порядку на одиниці продукції тощо. Але таких замовлень значно менше ніж в розрізі оптової торгівлі. Тому і не існує необхідності розподілу менеджерів з продажів за специфікою товарів. Як свідчить практика підприємства, менеджерів з продажів відділу роздрібної торгівлі у кількості двох є доволі достатньою.

Робота менеджерів з продажів полягає в наступному:

- консультація клієнтів щодо вартості та різних характеристиках продукції підприємства;
- демонстрація продукції;
- упаковка;
- прийом у покупців грошей;
- видача покупок.

Бухгалтерія займається складанням бухгалтерського балансу, складанням бухгалтерської звітності, складанням податкової звітності, нарахуванням заробітної плати тощо, здійснює поточний, оперативний, статистичний, бухгалтерський та податковий облік результатів діяльності ТОВ «НВП МТО». Бухгалтерський облік в організації ведеться автоматизованим способом. Для ведення бухгалтерського та податкового обліку використовується програма «1С: Підприємство». Для ведення

складського та товарного обліку використовується спеціалізована програма на платформі Microsoft Access. Бухгалтери організують документообіг на підприємстві. Контролюють складський та товарний облік, готують щомісячну, щоквартальну та щорічну звітність підприємства. Здійснюють щомісячні виплати податків, заробітних плат та касові і розрахункові операції з постачальниками та покупцями. Головний бухгалтер безпосередньо несе матеріальну відповідальність за роботу відділу бухгалтерії та відповідає перед директором.

Основними цілями діяльності ТОВ «НВП МТО» є наступні:

- отримання прибутку;
- підвищення фінансової незалежності та стабільної роботи;
- інтенсифікація використання трудових ресурсів.

Правовою базою для функціонування ТОВ «НВП МТО» є: Статут підприємства, Конституція України, Цивільний Кодекс України, Господарський Кодекс України, Податковий Кодекс України.

ТОВ «НВП МТО» в процесі своєї діяльності вступає у відносини з постачальниками; покупцями – замовниками; органами місцевого самоврядування; з будівельними, транспортними та іншими підприємствами (за необхідністю); з працівниками, виконуючи певні зобов'язання щодо забезпечення роботою та її оплатою; з банками щодо проведення фінансових операцій; страховими компаніями щодо здійснення покриття та страхування ризиків; позабюджетними фондами та інвестиційними фондами щодо часткового фінансування.

2.2 Аналіз показників фінансового стану ТОВ «НВП МТО»

Фінансовий стан підприємства відображає наявність і розміщення коштів, реальні та потенційні можливості підприємства. Тому, в процесі здійснення інвестиційної діяльності важливо розуміти наскільки підприємство забезпечено необхідними фінансовими ресурсами та ступінь їх

раціонального використання. Основними інформаційними джерелами для оцінки фінансового стану підприємства є форми фінансової звітності, і насамперед, «Баланс», «Звіт про фінансові результати».

Аналіз динаміки і структури показників звіту про фінансові результати підприємства ТОВ «НВП МТО» наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз динаміки фінансових результатів ТОВ «НВП МТО» за період
2018-2020 рр., тис. грн.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2020/2018	
				тис.грн	%
Виручка від реалізації товарів, послуг	8546	10613	8492	- 54	99,4
Собівартість реалізованої продукції	6324	7621	3633	-2691	57,4
Валовий прибуток (збиток)	2232	2992	4859	2627	217,7
Управлінські витрати	1766	2649	3219	1453	182,3
Прибуток (збиток) від продажу	466	343	1640	1174	351,9
Інші доходи	61	110	254	193	416,4
Інші витрати	37	196	64	27	173,0
Прибуток (збиток) до оподаткування	368	165	1838	1470	499,5
Чистий прибуток (збиток)	294	189	1746	1452	593,9

Як видно з таблиці 2.1, динаміка обсягу виручки від реалізації товарів та послуг підприємства ТОВ «НВП МТО» протягом досліджуваного періоду характеризується неоднозначними тенденціями. У 2018 році виручка підприємства склала 8546 тис. грн, у 2019 році – 10613 тис. грн, у 2020 році – 8492 тис. грн. Таким чином, виручка від реалізації товарів та послуг підприємства ТОВ «НВП МТО» у 2020 році в порівнянні з 2018 роком зменшилася на 0,6%.

Показник собівартості продажів також показує тенденцію до зниження. Так, в 2018 році собівартість продажів склала 6324 тис. грн, у 2019 році збільшилася до 7621 тис. грн., а у 2020 році знизилась до 3633 тис. грн. Таким чином, собівартість продажів зменшилася за досліджуваний період майже в

два рази. Необхідно звернути увагу, що собівартість в порівнянні з виручкою від реалізацією підприємства показує менший темп зростання. Це призводить до збільшення валового прибутку підприємства.

Результатом діяльності ТОВ «НВП МТО» у 2018 році став чистий прибуток в розмірі 294 тис. грн., у 2019 році підприємство отримало прибуток в розмірі 189 тис. грн., а до 2020 року чистий прибуток підприємства збільшився до 1746 тис. грн.

Більш наочно динаміку основних показників діяльності підприємства ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр. наведено на рисунку 2.2.

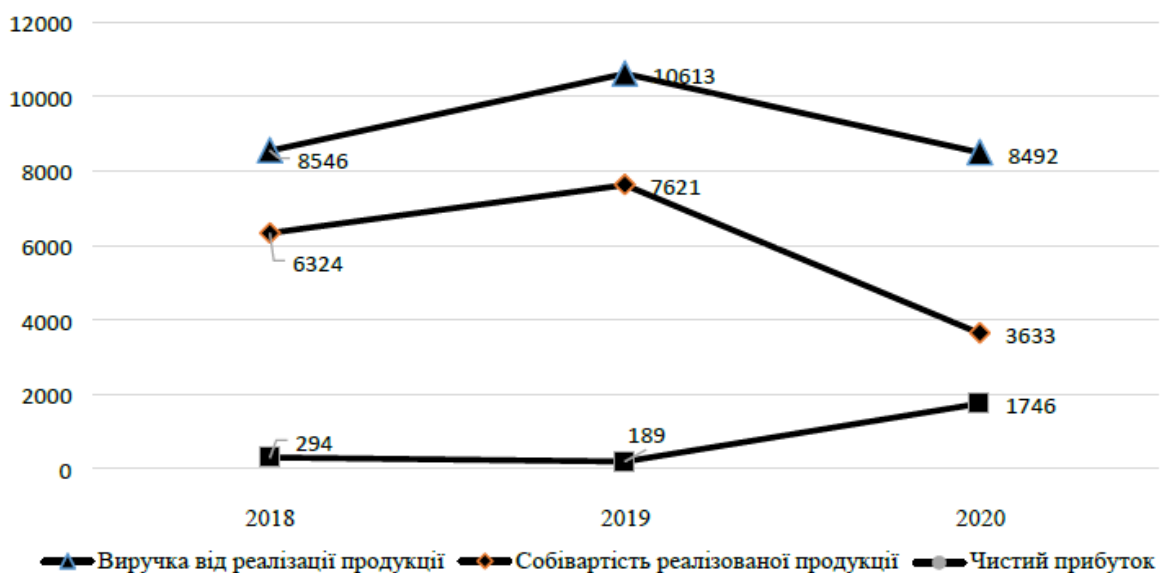

Рис. 2.2. Динаміка основних показників фінансової діяльності підприємства ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр., тис. грн.

Необхідно провести горизонтальний та вертикальний аналіз активів підприємства та джерел їх утворення. Горизонтальний аналіз балансу дозволяє вивчення абсолютних показників у звітності підприємства, їх зміни як в грошовому вираженні, так і в процентному вираженні. Вертикальний аналіз дозволяє оцінити якість балансу з точки зору його структури і тенденції її зміни. Аналіз динаміки та структури балансу ТОВ «НВП МТО» у 2018-2020 рр. наведено у таблиці 2.2.

Вертикальний аналіз балансу підприємства ТОВ «НВП МТО»
за 2018-2020 рр., тис. грн.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Питома вага, %		
				2018	2019	2020
Актив						
I Необоротні активи						
Основні засоби	435	361	1038	14,4	8,0	8,6
II Оборотні активи						
Запаси	33	77	51	1,1	8,0	8,6
Дебіторська заборгованість	2242	3940	4995	74,2	87,2	41,6
Фінансові вкладення	201	121	1736	6,7	2,7	14,5
Грошові кошти та грошові еквіваленти	100	100	100	3,3	2,2	0,8
Інші оборотні активи	9	10	4089	0,3	0,2	34
Пасив						
III Власний капітал						
Статутний капітал	1010	1010	1010	33,4	22,4	8,4
Нерозподілений прибуток	112	-306	1160	3,7	-6,8	9,7
IV Короткострокові зобов'язання						
Кредиторська заборгованість	1898	3815	9551	62,8	84,4	79,5

Динаміка складу та структури активів ТОВ «НВП МТО» за 2018-2020 роки для більш наочного сприйняття наведено на рисунку. 2.3

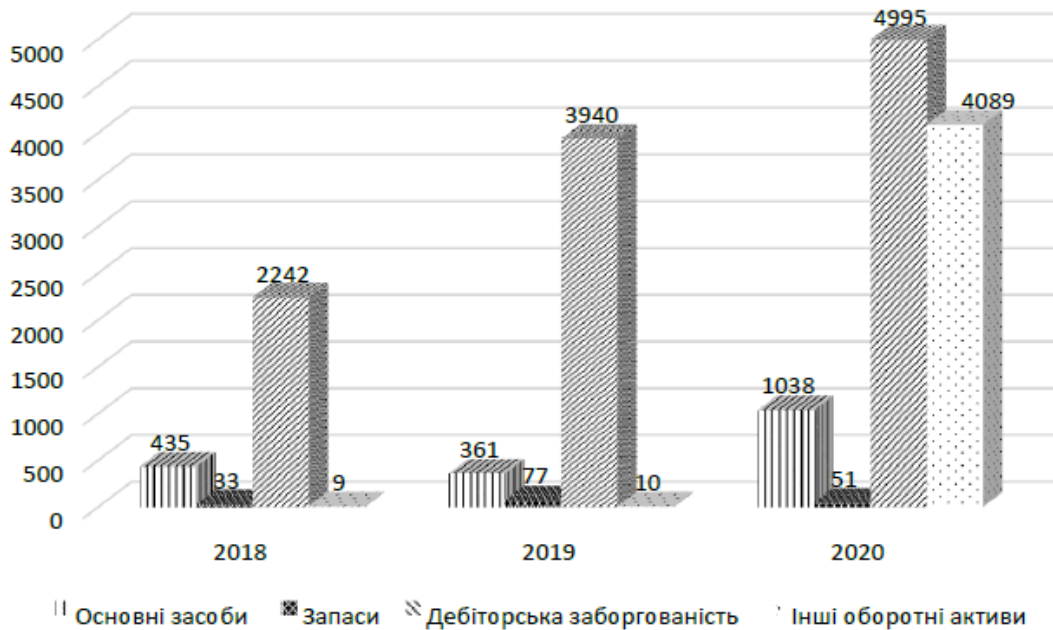

Рис. 2.3. Динаміка складу та структури активів підприємства «НВП МТО» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Як видно з таблиці 2.2 та рисунку 2.3, у структурі активів підприємства переважають оборотні активи: у 2018 році їх частка становила 85,6%, в 2019 році 92,0%, а в 2020 році – 91,4%. Така структура свідчить про виробничий характер діяльності підприємства. У структурі оборотних коштів переважає дебіторська заборгованість, що означає, що підприємство виводить зі свого обороту частину активів для того, щоб кредитувати своїх постачальників. Позитивним можна визначити суттєве зниження частки дебіторської заборгованості в оборотних активах з 87,2% у 2019 році до 41,6% в 2020 році.

Динаміка складу та структури пасивів підприємства ТОВ «НВП МТО» представлено на рисунку 2.4.

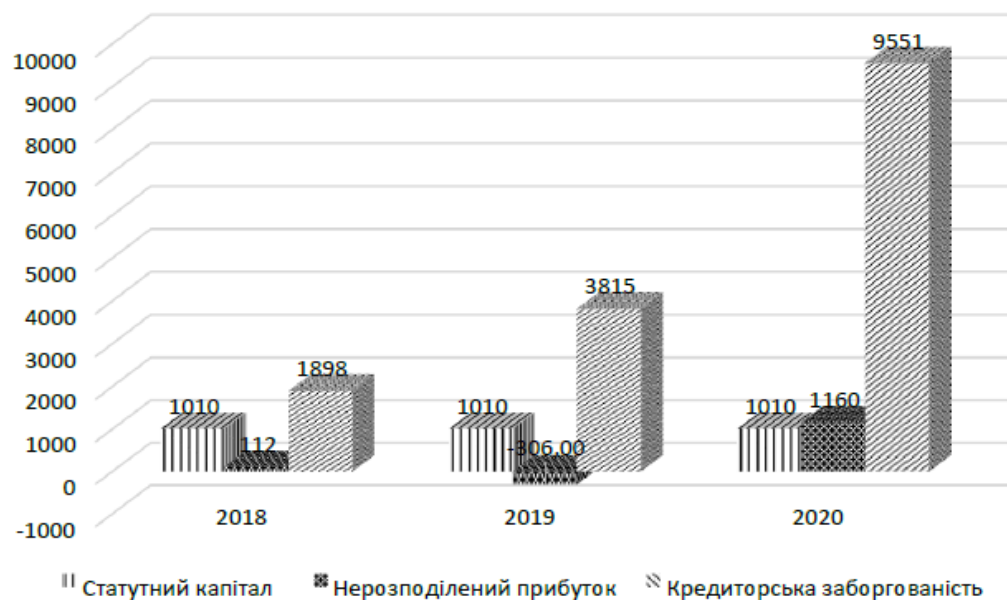

Рис. 2.4. Динаміка складу та структури пасивів підприємства ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр., тис. грн.

Структура капіталу підприємства представлена власними та позиковими засобами. При цьому, слід зазначити, що основна частка припадає на позиковий капітал. Так, частка власного капіталу в 2020 році становила 18,1%, в той час як довгострокові активи склали 2,4%, а короткострокові зобов'язання підприємства – 79,5%. Також необхідно відзначити, що значна частка пасиву підприємства припадає на кредиторську заборгованість, розмір якої на кінець 2020 року становить 9551 тис. грн.

Розглянемо горизонтальні зміни балансу ТОВ «НВП ТМО» за 2018-2020 рр. в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Горизонтальний аналіз балансу підприємства ТОВ «НВП ТМО»

за період 2018-2020 рр., тис. грн.

Показник	Абсолютні значення, тис. грн			Відносні значення, %		
	2019 /2018	2020 /2019	2020 /2018	2019 /2018	2020 /2019	2020 /2018
Актив						
I Необоротні активи						
Основні засоби	-74	677	603	83,0	287,5	238,6
II Оборотні активи						
Запаси	44	-26	18	233,3	66,2	154,5
Дебіторська заборгованість	1698	1055	2753	175,7	126,8	222,8
Фінансові вкладення	-80	1615	1535	60,2	1434,7	863,7
Грошові кошти та грошові еквіваленти	0	0	0	100	100	100
Інші оборотні активи	1	4079	4080	111,1	40890	45433
Пасив						
III Власний капітал						
Статутний капітал	0	0	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток	-418	1466	1048	-273,2	-379,1	1035,7
IV Короткострокові зобов'язання						
Кредиторська заборгованість	1917	7490	8989	149,6	265,7	397,6

На підставі проведеного горизонтального аналізу балансу підприємства ТОВ «НВП ТМО» можна зробити наступні висновки. У 2020 році в порівнянні з 2018 роком суттєво збільшилася валюта балансу (зміна склала 8 989 тис. грн.) або на 238,6%. Зміни відбулися за рахунок збільшення необоротних активів на 603 тис. грн., зміни величини оборотних активів на 8 386 тис. грн. Необхідно зазначити, що найбільше зростання спостерігається за показником «Інші необоротні активи» (зростання з 1 тис. грн. до 4080 тис. грн.). Спостерігається істотне збільшення грошових коштів на розрахункових рахунках.

Щодо змін в пасиві балансу підприємства ТОВ «НВП ТМО» можна зазначити, що власний капітал підприємства в досліджуваному періоді

збільшився на 1 048 тис. грн. або на 193,4%, а кредиторська заборгованість зросла більш ніж в 5 разів, або на 7 653 тис. грн.

На короткострокову та довгострокову платоспроможність підприємства впливає його здатність генерувати прибуток. Тому проведемо аналіз показників рентабельності (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4

Динаміка показників рентабельності ТОВ «НВП МТО»
за період 2018-2020 рр.,%

Показник	Значення показника		
	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Рентабельність продажів	25,4	28,2	57,2
Рентабельність підприємства	0,7	1,8	20,6
Рентабельність основних засобів	15,4	52,3	168,2
Рентабельність власного капіталу	5,9	26,8	80,5

Найбільш узагальненим показником ефективності діяльності підприємства є рівень рентабельності. У 2020 році рентабельність підприємства (20,6%) різко збільшилася в порівнянні з 2019 роком (1,8%). На це вплинуло те, що в 2020 році підприємство отримало різке збільшення чистого прибутку. Можна також спостерігати, що рентабельність продажів у 2020 році значно збільшилася в порівнянні з 2019 роком. Так, якщо рентабельність продажів в 2019 році склала всього 28,19%, то у 2020 році вона збільшилася до 57,2%. Рентабельність основних засобів збільшилася майже в 11 рази: з 15,4% в 2018 році до 168,2% у 2020 році. Рентабельність власного капіталу зросла з 5,9% до 80,5%. Цей показник характеризує рівень прибутковості власного капіталу, вкладеного в дане підприємство, тому найбільший інтерес представляє для наявних і потенційних власників й акціонерів й є одним із основних показників інвестиційної привабливості підприємства, тому що рівень показує межу дивідендних виплат [37, с. 338].

Провідними характеристика фінансового стану підприємства є

ліквідність та платоспроможність. Для проведення аналізу ліквідності балансу підприємства статті активів згрупуємо у 4 групи за ступенем ліквідності – від тих, що найбільш швидко перетворюються в гроші до тих, що найменш; пасиви ж групують за терміном сплати зобов'язань. Угрупування статей активів і пасивів балансу ТОВ «НВП МТО» представлено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр.,
тис. грн.

Активи	2018 рік	2019 рік	2020 рік
A1	301	131	1836
A2	2242	3940	4995
A3	42	87	4140
A4	435	361	1038
A1+A2	2543	4071	6831
Баланс	3020	4519	12009
Пасиви	2018 рік	2019 рік	2020 рік
П1	1898	3815	9551
П2	0	0	0
П3	0	0	288
П4	1122	704	2170
П1+П2	1898	3815	9551
Баланс	3020	4519	12009

За даними таблиці 2.5 видно, що сума найбільш ліквідних і швидко реалізованих активів перевищує суму найбільш термінових і короткострокових зобов'язань. Це говорить про те, що баланс підприємства є достатньо ліквідним. Однак, у 2020 році така нерівність не виконується, що свідчить про неможливість швидкого покриття поточних зобов'язань високоліквідними активами. Результати проведеного аналізу свідчать про те, що баланс є ліквідним.

В цілому, на підставі проведеного аналізу ліквідності балансу та діагностики результативності фінансової діяльності можна зробити висновок про те, що підприємство є фінансово стійким і не має ознак втрати

платоспроможності.

Свою діяльність ТОВ «НВП МТО» фінансує за рахунок позикових коштів, що оцінюється негативно. На підприємстві велику частку складає дебіторська заборгованість. Це говорить про те, що ТОВ «НВП МТО» не проводить роботу зі своїми постачальниками. Більшу частину активів в 2019 і 2020 роках займає дебіторська заборгованість, що безумовно є негативною тенденцією.

Для успішної реалізації будь-якого інвестиційного проекту необхідна достатня кількість ресурсів, а також продумана і грамотно реалізована інвестиційна політика підприємства. Інвестиційна діяльність визначається, як вкладення інвестицій і здійснення практичних дій з метою отримання прибутку і (або) досягнення іншого корисного ефекту. Основною метою інвестиційної діяльності є зростання кількісних і якісних показників. Основним показником ефективності інвестиційного проекту виступає відношення прибутку до витрат, або рентабельність проекту. Необхідність оцінки ефективності інвестиційного проекту обумовлена обмеженістю ресурсів, в тому числі і фінансових. Найкращим варіантом буде ситуація, в якій при мінімальних вкладеннях буде досягнутий максимальний ефект [38 с. 7-9]. Удосконалення інвестиційної діяльності підприємства полягає в реалізації проекту в найбільш короткі терміни, а також у зведенні інвестиційних ризиків до мінімуму [35, с. 113]. У будь-якому інвестиційному проекті можна виділити трьох основних учасників: це сам інвестор, який вкладає свої кошти з метою їх збільшення, підприємство, що займається безпосередньою реалізацією проекту, а також держава. Будь-яке підприємство прагне до максимізації прибутку, а також до збільшення своєї ринкової вартості. Розширення підприємств призводить до зростання економіки в довгостроковій перспективі. Таким чином, всі суб'єкти інвестиційної діяльності отримують свій корисний ефект: від прибутку для інвестора до позитивного соціально-економічного ефекту для всієї країни.

Інвестиції традиційно складаються з власних і залучених коштів. До

власних коштів прийнято відносити статутний капітал, додатковий капітал, а також резервні фонди, що складаються з відрахувань від прибутку, який залишається в розпорядженні підприємства. Залучені ресурси складаються з позикових ресурсів, державних інвестицій, до яких можна віднести гранти, а також кошти приватних інвесторів та інвестиційних компаній [35, с. 44].

Проаналізуємо склад, структуру і динаміку грошових потоків ТОВ «НВП МТО» за поточною, інвестиційною та фінансовою діяльністю. Розглянемо динаміку грошових потоків ТОВ «НВП МТО» за трьома видами діяльності за період 2018-2020 рр. в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка грошових потоків ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр. за видами діяльності, тис. грн.

Показник	2018	2019	2018/2019	2020	2018/2020
Надходження від поточної діяльності	12294	13163	869	10998	-1296
Платежі по поточній діяльності	8737	9083	346	5339	-3398
Сальдо грошових потоків від поточної діяльності	3557	4080	523	5659	2102
Надходження від інвестиційної діяльності	1349	8883	7534	7140	5791
Платежі по інвестиційній діяльності	1964	1876	-88	1660	-304
Сальдо грошових потоків від інвестиційної діяльності	-615	7007	7622	5480	6095
Надходження від фінансових операцій	3676	5409	1733	1731	-1945
Платежі по фінансовій діяльності	3411	6637	3226	1306	-2105
Сальдо грошових потоків від фінансових операцій	265	-1228	-1493	425	160
Сальдо грошових потоків в звітному періоді	3207	9859	6652	11564	8357

Самим оптимальним джерелом інвестицій вважається власний капітал, оскільки в цьому випадку підприємство не несе відповідальності перед сторонніми організаціями. Однак власних коштів в сучасних умовах, які характеризуються тотальним їх дефіцитом, недостатньо і, тому доводиться звертатися до банківських установ. Банки в свою чергу видають кредит,

особливо на великі суми, тільки в тому випадку, коли будуть досить впевнені в успішності інвестиційного проекту. Структура грошових потоків ТОВ «НВП МТО» по інвестиційній діяльності за досліджуваний період представлено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Структура грошових потоків підприємства ТОВ «НВП МТО»
щодо інвестиційної діяльності в 2018-2020 рр.

Показник	2018 рік		2019 рік		2020 рік	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7
Надходження - всього	1349	100	8833	100	7140	100
в тому числі:						
від продажу необоротних активів (крім фінансових вкладень)	76	5,6	862	9,7	886	12,4
від продажу акцій інших організацій (часток участі)	339	25,2	1158	13,0	3935	55,1
від повернення наданих позик, від продажу боргових цінних паперів	861	63,8	5790	65,2	1603	22,4
дивідендів, процентів по борговим фінансовим вкладенням й аналогічних надходжень від пайової участі в інших організаціях	21	1,6	984	11,1	354	4,9
Інші надходження	52	3,9	89	1,0	362	5,1
Платежі - всього	1964	100	1876	100	1660	100
в тому числі;						
в тому числі в зв'язку з придбанням, створенням, модернізацією, реконструкцією необоротних активів	558	28,4	453	24,1	361	21,8
в зв'язку з придбанням акцій інших організацій (часток участі)	62	3,2	360	19,2	208	12,5
в зв'язку з придбанням боргових цінних паперів, надання позик іншим особам	414	21,1	480	25,6	317	19,1
відсотків за борговими зобов'язаннями, що включається в вартість інвестиційного активу	41	2,1	2	0,1	2	0,2

Продовження таблиці 2.7

1	2	3	4	5	6	7
відсотків за борговими зобов'язаннями, що включається в вартість інвестиційного активу	41	2,1	2	0,1	2	0,2
по розміщенню фінансових вкладень (депозити від 3 місяців)	889	45,3	581	30,9	772	46,5
Сальдо грошових потоків від інвестиційних операцій	-615	-	7007	-	5480	-

Наочно динаміка структури грошових потоків по інвестиційній діяльності ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр. представлена на рисунку 2.5.

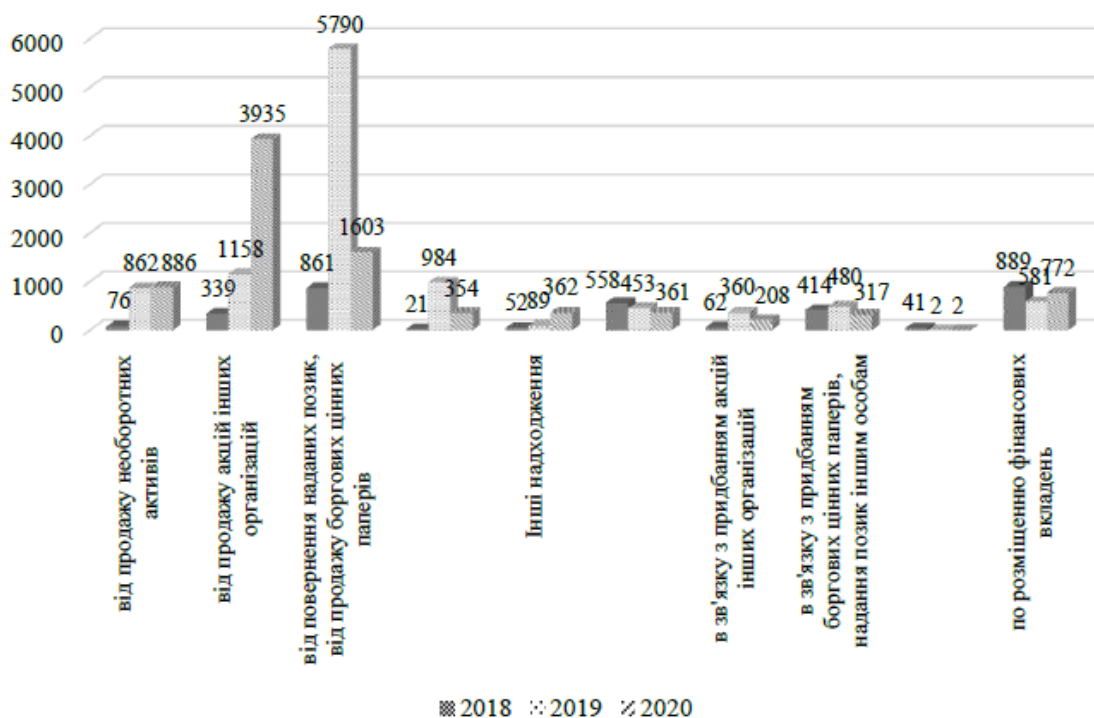

Рис. 2.5. Динаміка структури грошових потоків по інвестиційній діяльності ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр.,%

У структурі надходжень від інвестиційної діяльності в 2020 році переважають надходження від продажу акцій інших організацій (55,1%), а в структурі платежів – платежі по розміщенню фінансових вкладень (46,5%).

2.3 Оцінка ефективності інвестиційної діяльності підприємства ТОВ «НВП МТО»

З метою оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів проаналізуємо динаміку надходження фінансових ресурсів ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр. (табл. 2.8). Загальний обсяг фінансування ТОВ «НВП МТО» у 2018 році склав 13 632 тис. грн. Доходи від поточної діяльності склали 63,1% від усіх надходжень, доходи від інвестиційної діяльності склали всього 9,9% від усіх надходжень, а на частку доходів від фінансових операцій припадає 27,0% надходжень.

Таблиця 2.8

Джерела та обсяги фінансування ТОВ «НВП МТО» інвестиційної діяльності в 2018-2020 рр.

Показник	2018		2019		2020	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Всього надходжень	13632	100	25015	100	17617	100
У тому числі:						
Дохід від поточної діяльності	8607	63,1	10723	42,9	8746	49,6
Дохід від інвестиційної діяльності	1349	9,9	8883	35,5	7140	40,5
Дохід від фінансових операцій	3676	27,0	5409	21,6	1731	9,8

У 2019 році обсяг фінансування ТОВ «НВП МТ» збільшився до 25015 тис. грн., частка доходу від поточної діяльності знизилася до 42,9%, частка доходів від фінансових операцій знизилася до 21,6%, а доходи від інвестиційної діяльності склали 35,5% всіх доходів. У 2020 році обсяг грошових потоків підприємства склав 17617 тис.грн., з них 49,6% припадає на доходи від поточної діяльності, на частку доходів від інвестиційної діяльності припадає 40,5%, а решта 9,8% припадають на доходи від фінансових операцій. Таким чином, основним каналом фінансування діяльності підприємства виступає поточна діяльність. На рисунку 2.6

детально розглянемо динаміку надходження від інвестиційної діяльності в ТОВ «НВП МТО».

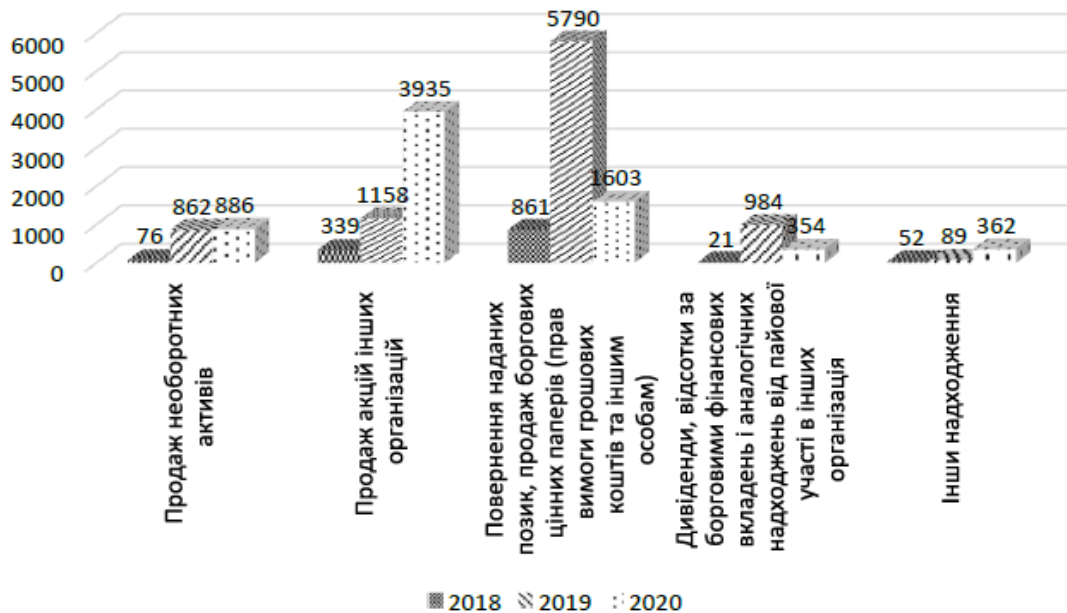

Рис. 2.6. Динаміка надходжень по інвестиційній діяльності підприємства ТОВ «НВП МТО» в період 2018-2020 рр., тис. грн.

На рисунку 2.6 можна побачити, що у ТОВ «НВП МТО» не спостерігається наявності єдиного джерела інвестиційної діяльності. Так, у 2018 році спостерігається превалювання такої статті надходжень по інвестиційній діяльності, як повернення наданих позик, який істотно зростає у 2019 році. Однак, у 2020 році дане джерело доходів по інвестиційній діяльності суттєво знизилось, а переважаюче значення став займати показник продажу акцій інших організацій.

Продемонструємо динаміку зміни витрат по інвестиційній діяльності на рисунку 2.7. Як можна побачити з рисунку 2.7, у ТОВ «НВП МТО» основним напрямком розміщення коштів з інвестиційної діяльності виступають розміщення фінансових вкладень, а також придбання, створення, модернізація, реконструкція та підготовка до використання необоротних активів. Найменш затребуваним напрямком інвестиційної діяльності є придбання акцій інших організацій.

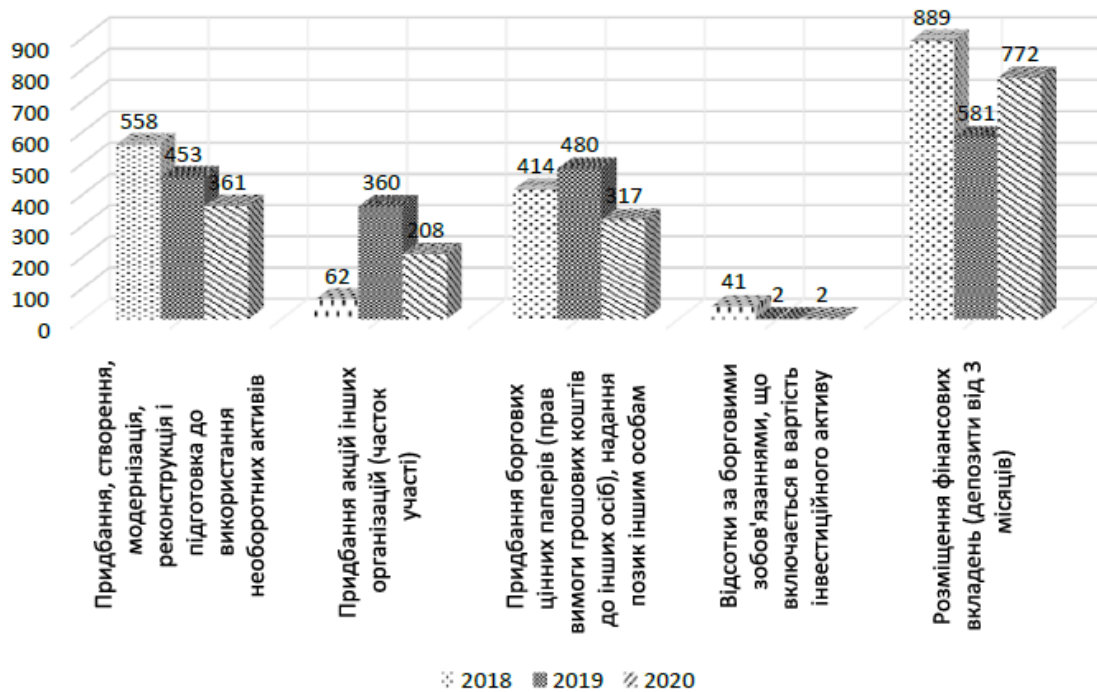

Рис. 2.7. Динаміка витрат по інвестиційній діяльності ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр., тис. грн.

Для оцінки інвестиційного потенціалу ТОВ «НВП МТО», необхідно проаналізувати інвестиційну діяльність підприємства за попередній період (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Динаміка показників інвестиційної діяльності ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2020/2018	
				тис. грн	%
Обсяг інвестиційної діяльності, тис. грн.	-615	7007	5480	6095	891,1
Основні засоби, тис. грн.	435	361	1038	603	238,6
Власний капітал, тис. грн.	1122	704	2170	1048	193,4
Виручка, тис. грн.	9856	10613	8492	-1364	86,2

Аналіз даних таблиці 2.9 дозволяє зробити висновок про зростання інвестиційної діяльності у 2020 році на 6095 тис. грн. або на 891,1% в порівнянні з 2018 роком. При цьому, слід зазначити, що в порівнянні з 2018

роком обсяг інвестиційної діяльності знизився на 1527 тис. грн або на 21,8%. Зниження інвестиційної діяльності пов'язано з придбанням основних засобів у 2020 році в розмірі 603 тис. грн, а також зі збільшенням власного капіталу на 1048 тис. грн. Зниження інвестиційної діяльності ТОВ «НВП МТО» пов'язаний зі зниженням обсягу реалізації на 1364 тис. грн. або на 13,8%. Отже, можна зробити висновок про зниження ефективності інвестиційної діяльності ТОВ «НВП МТО» на ринку. Далі проведемо дослідження співвідношення окремих напрямків інвестиційної діяльності ТОВ «НВП МТО» (таблиця 2.10).

Таблиця 2.10

Оцінка рентабельності інвестиційної діяльності ТОВ «НВП МТО»
за період 2018-2020 рр.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Зміни 2020/2018
Рентабельність інвестиційної діяльності	-59,8	2,4	33,5	93,4
Рентабельність активів	12,2	3,7	15,3	3,1
Рентабельність власного капіталу	32,8	23,4	84,7	51,9
Коефіцієнт оборотності інвестиційних ресурсів, раз	0	1,5	1,5	1,5

На підставі даних таблиці 2.10 можна зробити наступні висновки: у 2018 році спостерігався відтік грошових коштів по інвестиційній діяльності, що призвело до збитковості даного виду діяльності. У 2019 році ТОВ «НВП МТО» вдалося отримати від інвестиційної діяльності позитивний грошовий потік, рентабельність інвестиційної діяльності в цей рік склала 2,4%. У 2020 році даний показник істотно виріс і досяг значення 33,5%. Аналогічну ситуацію зниження показників у 2019 році і їх зростання у 2020 році можна спостерігати по рентабельності активів, операційних активів і власного капіталу. У порівнянні з 2018 роком ці показники суттєво зросли. Коефіцієнт оборотності у 2019 і 2020 роках становить 1,5. Це говорить про те, що для отримання виручки, обсяг інвестиційної діяльності встигає зробити 1,5 обороту за рік.

У таблиці 2.11 розраховані коефіцієнти ліквідності ТОВ «НВП МТО», які дозволяють зіставити вартість поточних активів, що мають різний ступінь ліквідності, із сумою поточних зобов'язань.

Таблиця 2.11

Динаміка коефіцієнтів ліквідності ТОВ «НВП МТО» за період 2018-2020 рр.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Нормативне значення
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,4	1,1	1,1	>1
Коефіцієнт «критичної оцінки»	1,3	1,1	0,7	>0,2
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,2	0	0,2	>0,7
Загальний коефіцієнт ліквідності	0,8	0,6	0,6	>2

Проаналізувавши дані таблиці 2.11 можна зробити висновок, що не всі показники коефіцієнтів ліквідності ТОВ «НВП МТО» вище нормативних показників. Також необхідно звернути увагу, що коефіцієнти ліквідності показують тенденцію до збільшення. Це означає, що на підприємстві є зайва готівка, яка зберігається в касі підприємства або по фінансовим вкладенням. Коефіцієнт швидкої ліквідності дуже близький до 0, що свідчить про нестачу коштів на розрахункових рахунках. Підприємству необхідно підвищити ліквідність своїх активів, зокрема більш ретельно продумати політику по роботі з дебіторами.

Коефіцієнти платоспроможності відображають можливість підприємства в певний проміжок часу погасити наявні зобов'язання. Для загальної картини розрахуємо показники, які розкривають рівень фінансової стабільності. Відобразимо розрахунки зазначених коефіцієнтів в таблиці 2.12.

Як видно з таблиці 2.12, коефіцієнт маневреності функціонуючого капіталу зменшується, що є позитивною тенденцією. Частка оборотних коштів на кінець року вище нормативного значення 0,5 пунктів. Коефіцієнт забезпеченості власними коштами позитивний, що свідчить про те, що свою діяльність підприємство веде за рахунок власних коштів. Практично всі показники говорять про те, що підприємству не вистачає коштів для

погашення поточних зобов'язань.

Таблиця 2.12

Динаміка коефіцієнтів платоспроможності ТОВ «НВП ТМ»
за період 2018-2020 рр.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Коефіцієнт маневреності функціонуючого капіталу	3,3	11,7	3,6
Частка оборотних коштів в активах	0,9	0,9	0,9
Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	0,3	0,1	0,1

Платоспроможність підприємства знаходиться, в цілому, на низькому рівні. Підприємство має недостатній рівень прибутковості, хоча окремі показники відповідають рекомендованим значенням.

Проведемо аналіз інвестиційної діяльності підприємства за допомогою семи факторної моделі, дані представлені в таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Аналіз інвестиційної діяльності підприємства ТОВ «НВП МТО»

Показник	2019	2020	Зміна, тис. грн	Вплив на чисту рентабельність активів
Чистий прибуток	189	1746	1557	
Виручка від реалізації	10613	8492	-2121	
Оборотні активи	4158	10971	6813	
Короткострокові зобов'язання	3815	9551	5736	
Дебіторська заборгованість	3940	4995	1055	
Кредиторська заборгованість	3815	9551	5736	
Позиковий капітал	9839	3815	-6024	
Грошові потоки по інвестиційній діяльності	7007	5480	-1527	
Значення коефіцієнтів				
A	0,018	0,206	0,188	0,284
B	2,552	0,774	-1,778	-0,217
C	1,090	1,149	0,059	0,005
D	0,968	1,912	0,944	0,097
E	1,033	0,523	-0,510	-0,097
F	0,388	2,504	2,116	0,543
G	1,404	0,696	-0,708	-0,324
Рентабельність інвестиційної діяльності	0,027	0,319	0,292	0,292

Таким чином, можна побачити, що найбільший вплив на показник рентабельності інвестиційної діяльності мають показники грошового потоку від інвестиційної діяльності, а також чистий прибуток підприємства.

Аналіз показників інвестиційної діяльності підприємства дозволяє зробити висновок, що для підвищення ефективності діяльності ТОВ «НВП МТО» необхідно розширювати інвестиційну діяльність підприємства, оскільки стійке економічне зростання та підвищення інвестиційного потенціалу підприємства можуть бути забезпечені лише при проведенні ефективної інвестиційної політики, що обумовлено, перш за все, значним рівнем конкуренції.

Висновки до розділу 2

На сучасному етапі інвестиційна діяльність підприємства має велику кількість недоліків, серед них: дефіцит інвестиційних ресурсів; низька інвестиційна активність підприємства; низька інвестиційна привабливість більшості підприємств; низька інвестиційна привабливість багатьох регіонів, як для вітчизняних, так і для іноземних інвесторів.

Для дослідження ефективності інвестиційної діяльності було обрано Товариство з обмеженою відповідальністю «Науково-виробниче підприємство МТО», основним видом діяльності якого є виробництво та оптова і роздрібна торгівля якісним і надійним устаткуванням загальнопромислового та спеціального призначення, вітчизняного й імпортного виробництва. До основних видів продукції підприємства відносяться тахогенератори постійного струму, служать для вимірювання частоти обертання за значенням вихідної напруги, а також для отримання електричних сигналів, пропорційних частоті обертання валу в схемах автоматичного регулювання.

ТОВ «НВП МТО» має гарні зв'язки з партнерами, постачальниками та споживачами. ТОВ «НВП МТО» працює прибутково та користується довірою

споживачів, але потребує інвестиційних ресурсів для підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства на міжнародних ринках.

З метою дослідження фінансового стану підприємства, що відображає ефективність діяльності підприємства, який може бути використаний як керівництвом підприємства так і зовнішніми користувачами, в тому числі існуючими й потенційними інвесторами, проведено горизонтальний та вертикальний аналіз балансу підприємства. В ході аналізу виявлено, що у структурі активів підприємства переважають оборотні активи. Так, в 2018 році частка оборотних активів становила 85,6%, в 2019 році 92,0%, а в 2020 році – 91,4%. Це свідчить про виробничий характер діяльності підприємства. У структурі оборотних коштів переважає дебіторська заборгованість, що оцінюється негативно, але позитивним моментом можна відзначити суттєве зниження її частки з 87,2% у 2019 році до 41,6% в 2020 році.

Структура капіталу підприємства представлена власними та позиковими засобами. Основна частка фінансування припадає на позиковий капітал. Так, частка власного капіталу в 2020 році становила 18,1%, в той час як довгострокові активи склали 2,4%, а короткострокові зобов'язання підприємства – 79,5%. Також необхідно відзначити, що основна частка пасиву підприємства припадає на кредиторську заборгованість, розмір якої на кінець 2020 року становила 9551 тис. грн.

Аналіз динаміки і структури фінансових результатів показав, що динаміка обсягу виручки від реалізації товарів та послуг підприємства ТОВ «НВП МТО» протягом досліджуваного періоду характеризується неоднозначними тенденціями. У 2018 році виручка підприємства склала 8546 тис. грн., у 2019 році спостерігалось зростання до 10613 тис. грн., проте у 2020 році знову виручка скоротилася до 8492 тис. грн. Показник собівартості демонструє тенденцію до зниження: у 2018 році собівартість склала 6324 тис. грн., у 2019 році збільшилася до 7621 тис. грн., а у 2020 році знизилась до 3633 тис. грн.

Результатом діяльності ТОВ «НВП МТО» у 2018 році став чистий

прибуток в розмірі 294 тис. грн., у 2019 році підприємство отримало прибуток в розмірі 189 тис. грн., а у 2020 році чистий прибуток підприємства збільшився до 1746 тис. грн. Отже, зростання чистого прибутку вказує на ефективну господарську діяльність і певні гарантії якісного розвитку підприємства

Результати проведеного аналізу ліквідності балансу свідчать про те, що баланс підприємства є ліквідним. На підставі проведеного аналізу ліквідності балансу та діагностики фінансових результатів можна зробити висновок про те, що підприємство є фінансово стійким і не має ознак втрати платоспроможності в перспективі. Свою діяльність ТОВ «НВП МТО» фінансує за рахунок позикових коштів, що оцінюється негативно.

Оцінка стану підприємства на основі аналізу грошових потоків показав, що сальдо грошових потоків в звітному 2020 році складало 11564 тис. грн., показавши зростання на 8357 тис. грн.. у порівнянні з 2018 роком. На позитивне зростання вплинуло збільшення сальдо грошових потоків від поточної діяльності на 2102 тис. грн., збільшення сальдо грошових потоків від інвестиційної діяльності на 6095 тис. грн, а також зростання сальдо грошових потоків від фінансових операцій на 160 тис. грн. Інвестиційна діяльність у 2018 році була збитковою. У 2019 році результатом інвестиційної діяльності є позитивне сальдо в розмірі 7007 тис. грн., а у 2020 році – 5 480 тис. грн. У структурі надходжень від інвестиційної діяльності в 2020 році переважають надходження від продажу акцій інших організацій (55,1%), а в структурі платежів – платежі по розміщенню фінансових вкладень (46,5%). Загальний обсяг фінансування ТОВ «НВП МТО» у 2018 році склав 13632 тис. грн. Доходи від поточної діяльності склали 63,1% від усіх надходжень, доходи від інвестиційної діяльності склали всього 9,9% від усіх надходжень, а на частку доходів від фінансових операцій припадає 27,0% надходжень.

У ТОВ «НВП МТО» не спостерігається наявності єдиного джерела по інвестиційній діяльності. Так, у 2018 році спостерігається превалювання такої статті надходжень по інвестиційній діяльності, як повернення наданих позик,

яка істотно зростає у 2019 році. Однак, у 2020 році дане джерело доходів по інвестиційній діяльності істотно знизилось, а переважаюче значення став займати показник продажів акцій інших організацій. У ТОВ «НВП МТО» основним напрямком розміщення коштів з інвестиційної діяльності виступають розміщення фінансових вкладень, а також придбання, створення, модернізація, реконструкція та підготовка до використання необоротних активів. Найменш затребуваним напрямком інвестиційної діяльності є придбання акцій інших організацій.

Проведений аналіз інвестиційної діяльності дозволяє зробити висновок про зростання інвестиційної діяльності у 2020 році на 6095 тис. грн або на 891,1% у порівнянні з 2018 роком. При цьому, слід зазначити, що в порівнянні з 2019 роком обсяг інвестиційної діяльності знизився на 1527 тис. грн або на 21,8%. Зниження інвестиційної діяльності пов'язано з придбанням основних засобів у 2020 році в розмірі 603 тис. грн, а також зі збільшенням власного капіталу на 1048 тис. грн. Зниження інвестиційної діяльності ТОВ «НВП МТО» пов'язаний зі зниженням обсягу реалізації на 1364 тис. грн або на 13,8%. Отже, в цілому можна зробити висновок про зниження ефективності інвестиційної діяльності ТОВ «НВП МТО» на ринку.

На підставі оцінки рентабельності інвестиційної діяльності можна зробити висновок, що у 2018 році спостерігався відтік по інвестиційній діяльності, що призвело до збитковості даного виду діяльності. У 2019 році ТОВ «НВП МТО» вдалося отримати від інвестиційної діяльності позитивний грошовий потік, рентабельність інвестиційної діяльності у 2019 році склала 2,4%. У 2020 році даний показник істотно виріс і досягнув значення 33,5%. Аналогічну ситуацію зниження показників у 2019 році і їх зростання у 2020 році можна спостерігати по рентабельності активів, операційних активів і власного капіталу. У порівнянні з 2018 роком ці показники суттєво зросли. Коефіцієнт оборотності у 2019 і 2020 роках становив 1,5. Це говорить про те, що для отримання виручки, обсяг інвестиційної діяльності встигає зробити 1,5 обороту за рік.

В ході проведеного аналізу інвестиційної діяльності підприємства ТОВ «НВП МТО» були виявлені наступні недоліки:

1) спостерігається зниження надходжень від інвестиційної діяльності, про що свідчить зниження сальдо грошових потоків від інвестиційної діяльності;

2) незважаючи на те, що основним видом діяльності підприємства є виробництво устаткування загальнопромислового і спеціального призначення, істотна частка надходжень від інвестиційної діяльності припадає на повернення наданих позик і від продажу боргових цінних паперів. Даний дохід не є постійним, отже, підприємство не зможе стабільно отримувати дохід від інвестиційної діяльності;

3) спостерігається зниження величини чистого прибутку, зниження ефективності використання наявних ресурсів. Таким чином, інвестиційна діяльність ТОВ «НВП МТО» потребує удосконалення.

РОЗДІЛ 3.

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «НВП МТО»

3.1 Рекомендації щодо підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю

Стратегія інвестиційної діяльності будь-якого підприємства є складовою частиною його загальної економічної стратегії і передбачає ефективне використання різних форм інвестування задля забезпечення високої ринкової вартості підприємства та сталих темпів його розвитку. Формування такої стратегії вимагає її чіткого узгодження з фінансовою стратегією підприємства, адже саме вона визначає напрями розвитку підприємства у довгостроковому періоді. Така політика є базою розвитку будь-якого підприємства, адже за наявності неповноцінної та неефективної інвестиційної політики, це ставить під загрозу як виконання у майбутньому стратегічних цілей підприємства, так і забезпечення його повноцінної діяльності у короткостроковому періоді [46, с. 46].

На жаль, на даному етапі діяльності ТОВ «НВП МТО» немає чітко визначеної інвестиційної політики і, відповідно, інвестиційної стратегії, яка б була гармонійною складовою загальної стратегії підприємства.

Крім того, організаційне забезпечення інвестиційної діяльності на підприємстві не дозволяє повністю застосувати і розвивати інвестиційний потенціал.

Проведений аналіз організаційної структури інвестиційної діяльності підприємства показав, що на підприємстві відсутній відокремлений підрозділ, або навіть посада менеджера з інвестиційної діяльності. Тобто фактично відсутня основна ланка у загальному ланцюгу здійснення комплексу заходів, котрий і являє собою процес інвестиційної діяльності.

Кожна елемент інвестиційного процесу має свою логіку розвитку, закономірності, а також наділений чітким змістом, завдяки чому і досягається ефективність інвестиційної діяльності. Тому важливим є постійний контроль та регулювання цим процесом.

Розпорошення функцій інвестиційної діяльності між багатьма підрозділами ТОВ «НВП МТО» не дає можливості організувати чітку взаємодію при виборі і впровадженні інвестиційних проектів. Відсутність кваліфікованих кадрів щодо інвестиційної діяльності стримує розробку якісних інвестиційних планів.

Інвестиційна діяльність вимагає від керівництва підприємства регулярної роботи щодо моніторингу зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства, аналізу інформації, що надходить з ринку інвестицій, визначення пріоритетних інвестиційних ресурсів тощо. Тобто необхідне послідовне виконання підготовчо-аналітичної, забезпечуючої та реалізуючої функцій. Тільки це дасть змогу забезпечити комплексний підхід до управління інвестиційною діяльністю [50, с. 65].

Звичайно, що кожен із керівників вищої ланки підприємства, маючи велику кількість інших поточних і стратегічних завдань, не встигає ефективно займатися ще й питаннями інвестиційного проектування. Тому для формування системи інвестиційної діяльності на даному підприємстві варто було б створити відповідну управлінську структуру. Враховуючи сучасну економічну ситуацію, обмеженості ресурсів для здійснення інвестиційної діяльності підприємству можна запропонувати на першому етапі залучити кваліфікованого менеджера з інвестиційної діяльності, до обов'язків якого входила б загальна організація інвестиційного процесу, а також підготовчо-аналітична діяльність. Для втілення інвестиційних проектів під керівництвом цього спеціаліста може створюватися проектна структура із залученням спеціалістів відповідних функціональних підрозділів. Перевагами такої структури стали б чіткий розподіл обов'язків між членами проектної групи, визначення відповідальності та командна робота над

обраним проектом. Також можливе цілеспрямоване підвищення кваліфікації спеціалістів, що залучатимуться до інвестиційних проектів, що сприяло б ефективності їх діяльності та подальшому розвитку інвестиційного потенціалу підприємства [50, с. 65].

Основними напрямками забезпечення зростання ринкової вартості підприємства в результаті здійснення ефективної інвестиційної діяльності в стратегічному періоді повинні стати:

1. Зростання суми чистого прибутку підприємства. Одним з основних результатів ефективної інвестиційної діяльності підприємства є зростання ефекту його господарської діяльності, що виражається приростом суми чистого прибутку. У процесі реального інвестування цей ефект досягається за рахунок зростання операційного прибутку підприємства від реалізації його продукції, а в процесі фінансового інвестування – за рахунок прибутковості портфеля фінансових інструментів. Зростання прибутковості підприємства в результаті інвестиційної діяльності є надзвичайно важливим напрямом підвищення його ринкової вартості.

2. Приріст власного капіталу підприємства. За рахунок інвестиційних факторів зростання чистого прибутку підприємство отримує можливість капіталізувати велику її суму навіть не змінюючи своєї дивідендної політики (політики розподілу чистого прибутку). Це забезпечить зростання чистих активів підприємства за рахунок внутрішніх його резервів, що автоматично підвищує його ринкову вартість.

3. Забезпечення ефекту синергізму. Основні напрямки інвестиційної діяльності підприємства направлені на диверсифікацію його продукції, різноманітні форми галузевої диверсифікації, розвиток спеціалізованої його інфраструктури та інші її форми, що забезпечують ефект синергізму. Формування такого ефекту істотно впливатиме на зростання ринкової вартості підприємства.

4. Підвищення іміджу підприємства. Активна інвестиційна діяльність формує уявлення про підприємство як таке, що успішно розвивається, що в

свою чергу дозволяє розширювати коло своїх комерційних зв'язків, забезпечувати формування фінансової гнучкості і т. ін.

Процес розробки системи управління інвестиційною діяльністю підприємства має базуватися на принципах стратегічного управління. Стратегічне управління інвестиціями підприємства охоплює наступні основні етапи:

I етап – аналіз інвестиційної діяльності підприємства в попередньому періоді. Основною метою аналізу є всебічна оцінка внутрішнього інвестиційного потенціалу підприємства та ефективності його інвестиційної діяльності. На першій стадії такого аналізу вивчаються загальний обсяг інвестиційної діяльності підприємства по окремих етапах розглянутого періоду, темпи динаміки цього показника в порівнянні з темпами розвитку сукупної сумою операційних активів, власного капіталу і обсягу реалізації продукції. На другій стадії аналізу досліджуються співвідношення окремих напрямків інвестиційної діяльності підприємства – обсягів його реального і фінансового інвестування. Темпи динаміки цих обсягів інвестування зіставляються між собою, визначається питома вага кожного з напрямків інвестування, досліджуються їх роль в розвитку підприємства. На третій стадії аналізу розглядається рівень диверсифікації інвестиційної діяльності підприємства в галузевому і регіональному розрізах, визначається ступінь відповідності цього рівня галузевої та регіональної політики розвитку операційної його діяльності. На четвертій стадії аналізу визначається ефективність інвестиційної діяльності підприємства в аналізованому періоді. З цією метою використовується система показників рентабельності інвестиційної діяльності в цілому, в тому числі за напрямками інвестування; проводиться порівняння цих показників з рентабельністю активів і власного капіталу; розглядаються показники оборотності інвестиційних ресурсів; методами факторного аналізу встановлюється ступінь впливу окремих показників ефективності інвестиційної діяльності на зростання ринкової вартості підприємства.

II етап – дослідження й облік умов зовнішнього інвестиційного середовища і кон'юнктури інвестиційного ринку. У процесі такого дослідження вивчаються правові умови інвестиційної діяльності в цілому і в розрізі окремих форм інвестування («інвестиційний клімат»); аналізуються поточна кон'юнктура інвестиційного ринку та фактори, що її визначають; прогнозується найближча кон'юнктура інвестиційного ринку в розрізі окремих його сегментів, пов'язаних з діяльністю підприємства. У процесі дослідження кон'юнктури інвестиційного ринку слід врахувати, що він складається не тільки з окремих видів фінансового ринку, але також з окремих видів ринку об'єктів реального інвестування. Дослідження зовнішнього інвестиційного середовища і кон'юнктури інвестиційного ринку здійснюється методами стратегічного, технічного та фундаментального аналізу.

III етап – облік стратегічних цілей розвитку підприємства, які забезпечуються його майбутньою інвестиційною діяльністю. Характер цілей корпоративної і фінансової стратегій підприємства, які потребують інвестиційної підтримки, слід розглядати як систему стратегічних цілей інвестиційної діяльності, яка повинна бути відображена в його інвестиційній політиці. При цьому слід мати на увазі, що об'єктивним чинником, який визначає спрямованість інвестиційної політики підприємства, виступає стадія життєвого циклу, в якій перебуває підприємство.

IV етап – обґрунтування визначального типу інвестиційної політики за програмними цілями вкладення капіталу з урахуванням ризикових переваг. На цьому етапі формування інвестиційної стратегії підприємства визначається цільова функція його інвестиційної діяльності за критерієм співвідношення рівня її прибутковості і ризику.

Вибір конкретного типу інвестиційної політики підприємства за програмними цілями вкладення капіталу з урахуванням ризикових переваг його власників і менеджерів здійснюється з урахуванням наступних факторів:

- фінансової філософії підприємства;
- обраного типу корпоративної і фінансової стратегії підприємства;
- наявністю необхідного вибору на інвестиційному ринку відповідних реальних інвестиційних проектів і фінансових інструментів інвестування;
- фінансового стану підприємства.

V етап – формування інвестиційної політики підприємства по основним напрямкам інвестування. На цьому етапі формування інвестиційної стратегії підприємства визначається співвідношення обсягів реального і фінансового інвестування в процесі майбутньої його інвестиційної діяльності.

VI етап – формування інвестиційної політики підприємства в галузевому і регіональному розрізі є основою розподілу інвестиційних ресурсів в розрізі його стратегічних центрів господарювання. В основі цього формування лежить оцінка інвестиційної привабливості окремих галузей і регіонів країни.

VII етап – взаємозв'язок основних напрямків інвестиційної стратегії підприємства. В процесі цього етапу забезпечується узгодженість окремих напрямків інвестиційної стратегії підприємства за обсягами, термінами реалізації і іншим параметрам.

Таким чином, процес розробки інвестиційної стратегії підприємства включає в себе визначення загального періоду формування інвестиційної стратегії; формування стратегічних цілей інвестиційної діяльності; обґрунтування стратегічних напрямків і форм інвестиційної діяльності; визначення стратегічних напрямків формування інвестиційних ресурсів; формування інвестиційної політики за основними напрямками інвестиційної діяльності та оцінку результативності розробленої інвестиційної стратегії.

З метою залучення підприємством зовнішніх інвестицій, для того щоб фінансувати власні проекти, його керівництво повинно проводити відповідні заходи, що стосуються підвищення інвестиційної привабливості, враховуючи комплексний підхід. Необхідними умовами підвищення інвестиційної привабливості підприємства є:

- оновлення технологій;
- модернізація обладнання;
- введення нових видів продуктів;
- удосконалення методів управління.

Одним із способів підвищення інвестиційної привабливості підприємства є регулювання чинників, представлених в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Фактори інвестиційної привабливості підприємства

Фактор	Характеристика
Економічні	Підвищення якості маркетингових заходів
	Управління ціноутворенням
	Впровадження моніторингу цін на сировину і комплектуючі
	Підвищення ефективності виробництва за рахунок використання екологічно безпечних технологій
	Управління якістю
Фінансові	Підвищення ефективності використання основних і оборотних коштів
	Поліпшення фінансового стану підприємства
	Удосконалення управління прибутком
	Управління кредиторською та дебіторською заборгованістю
Інформаційні	Розробка і впровадження прогресивних інформаційних систем
	Забезпечення доступності внутрішньої інформації
	Налаштування каналів обміну зовнішньою інформацією
	Ділова репутація
Кадрові	Підвищення ефективності використання трудових ресурсів підприємства
	Підвищення якості роботи управлінського персоналу

Джерело: складено автором на основі [52, с.256; 53; 54, с.31]

На нашу думку, до перерахованих вище груп факторів необхідно додати таку групу, як науково-технічний потенціал. Цей аспект особливо важливий для підприємств, які виробляють наукоємну продукцію, так як постійно необхідно відстежувати зміни, нові відкриття, що відбуваються в техніці і технологіях, властивості матеріалів, й оперативно впроваджувати ці досягнення у виробництво з тим, щоб випускати прогресивну конкурентоспроможну продукцію. Наявність сучасної наукової матеріально-технічної бази, підбір відповідних висококваліфікованих фахівців і наявність актуальних програм проведення НДДКР дозволить проводити дослідження і нові розробки в операційній діяльності підприємства, і застосовувати їх

результати безпосередньо у виробництві продукції. Своєчасне відстеження досягнень науки дозволить розробляти актуальні методи їх використання у виробництві з метою застосування в технології створення нових видів продукції. Всі вищевказані фактори можуть бути використані на рівні внутрішньої політики підприємства, оскільки впливають на внутрішнє його середовище і залежать від дій персоналу. Інвестиційна привабливість підприємства може бути керованою - для цього необхідно використовувати модель прогнозного обсягу інвестицій в господарську діяльність підприємства. Така модель передбачає прогноз рівня інвестиційної привабливості, який залежить від різних показників, що визначають інвестиційну привабливість самого підприємства [55, с. 156].

З метою підвищення інвестиційної привабливості підприємству необхідно зацікавити інвестора за допомогою наступних заходів:

- розробка довгострокової стратегії розвитку, бізнес-планування;
- створення позитивної кредитної історії;
- проведення заходів по реструктуризації;
- використання факторингу та лізингу у своїй діяльності;
- розробка річного бюджету.

Однією з першочергових задач підприємства при підвищенні інвестиційної привабливості є аналіз, який передбачає зростання інвестиційної привабливості і грамотно сформований процес бюджетування, за допомогою якого можна:

- обрати найбільш оптимальний варіант фінансового плану;
- виробити чітке бачення стратегії підприємства;
- проаналізувати різні варіанти досягнення поставлених завдань, враховуючи вимоги фінансового плану;
- значно зменшити необґрунтовані фінансові рішення.

Доцільне інвестування дозволить розширити виробничий потенціал підприємства, покращити стан основних фондів, підвищити якість продукції та конкурентоспроможність підприємства.

3.2 Оцінка та обґрунтування інвестиційного проекту для підприємства ТОВ «НВП МТО»

З метою удосконалення інвестиційної діяльності ТОВ «НВП МТО» рекомендується розробити інвестиційний проект, який буде приносити підприємству стабільний дохід і позитивний грошовий потік. Комерційний успіх будь-якого підприємства, в тому числі і ТОВ «НВП МТО», протягом тривалого часу визначається стійким отриманням прибутку за допомогою реалізації споживачам виробленої продукції (послуг) і полягає в умінні домогтися того, щоб споживачі в умовах конкуренції віддавали перевагу саме цієї продукції.

Конкурентоспроможність притаманна всім елементам економічної системи, вона має динамічний характер – її має сенс розглядати лише стосовно до конкретного моменту часу, з урахуванням змін у часі ринкової кон'юнктури. Основу конкурентоспроможності підприємства становить конкурентоспроможність продукції (товарів, послуг).

В першу чергу конкурентоспроможність товару і самого підприємства визначається його потенційними можливостями до здійснення інвестиційної діяльності (реалізації інвестиційних проектів).

Конкурентоспроможність продукції (послуги) залежить від техніко-економічних факторів (ціна, витрати на експлуатацію (використання) або споживання продукції або послуги, наукоємність продукції, якість та ін.); комерційних чинників, які визначають умови реалізації товарів на конкретному ринку (кон'юнктура ринку, наданий сервіс, реклама, імідж фірми); нормативно-правових чинників, що відбивають вимоги технічної, екологічної безпеки використання товару на даному ринку, а також патентно-правові вимоги (патентної чистоти і патентного захисту).

Реальні інвестиції необхідно розглядати в аспекті техніко-економічних факторів конкурентоспроможності продукції. На ТОВ «НВП МТО» доцільно інвестувати у виробничі технології.

До основних видів продукції підприємства відносяться тахогенератори. Від того, наскільки якісно та швидко працюють лінії для виробництва, багато в чому залежить рентабельність бізнесу в цілому. Проаналізувавши ринок споживачів, ми отримали наступні дані, які свідчать про те, що багато хто з потенційних клієнтів із задоволенням би придбали тахогенератори постійного струму, які в даний час ТОВ «НВП МТО» не пропонуються. У зв'язку з цим фактом доцільним є інвестувати кошти в обладнання для виробництва тахогенераторів постійного струму (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2

Номенклатура та ціна обладнання для виробництва тахогенераторів
постійного струму

Найменування	Ціна, тис. грн.
Обладнання для встановлення колекторних пластин	87
Конденсаторні батареї	150
Магнітоелектричні збуджувачі	63
Всього	300

Нове якісне обладнання для виробництва тахогенераторів постійного струму дозволить забезпечити високу швидкість виготовлення і бездоганне виконання виробів. Таким чином, знаючи характеристики реальних інвестицій на матеріалах ТОВ «НВП МТО» можна приступити до безпосередньої розробки інвестиційного проекту, тобто готувати документи і організаційні заходи, необхідні для здійснення проекту, основною частиною якого є фінансовий план. В аспекті інвестиційного проектування особливий інтерес представляє розділ фінансового плану – план доходів і витрат ТОВ «НВП МТО».

Фінансовий план відображає майбутні фінансові витрати, джерела їх покриття і очікувані фінансові результати. Він також необхідний для контролю фінансової забезпеченості інвестиційного проекту на всіх етапах його реалізації. Фінансовий план складається з: плану доходів і витрат; плану грошових надходжень і виплат; зведеного балансу активів і пасивів.

План доходів і витрат містить такі показники, як інвестиційні витрати, очікуваний обсяг виручки, собівартість реалізованої продукції і послуг, експлуатаційні витрати, в тому числі на управління, збут, оренду, рекламу, страхування майна і ризиків і т. ін., сума валового прибутку, розмір податкових та інших платежів.

Виходячи зі стійкого фінансового стану підприємства ТОВ «НВП МТО» і схильності до зростання рентабельності вважаємо привабливим інвестування коштів в сучасне виробниче обладнання. Прогнозуючи грошові надходження і відтоки коштів, експерти виходили з припущення, що витрати щорічно будуть схильні до збільшення на 20%. План доходів витрат ТОВ «НВП МТО» щодо інвестування коштів в обладнання для виробництва тахогенераторів постійного струму представлений в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

План доходів і витрат ТОВ «НВП МТО» на період 2021-2025 рр.

Доходи та витрати	Обсяг тис. грн..
1. Інвестиційні витрати	300
2. Обсяг виручки, в тому числі:	700
перший рік	50
другий рік	130
третій рік	200
четвертий рік	170
п'ятий рік	150
3. Собівартість реалізованої продукції	270
4. Експлуатаційні витрати, в тому числі	126,5
перший рік	17
другий рік	20,4
третій рік	24,48
четвертий рік	29,38
п'ятий рік	35,25
5. Сумарні витрати (рядок № 3 + рядок № 4)	396,51
Сума прибутку	303,49

Таким чином, розробивши план доходів і витрат, сформована база для аналізу економічної привабливості даного проекту.

Для оцінки привабливості інвестиційного проекту був використаний метод експертних оцінок. За даними експертних оцінок отримані наступні прогнозні характеристики: вважається достатнім капіталовкладення на суму

300 000 грн.; віддача від реальних інвестицій очікується протягом 5 років; витрати на кожному кроці інвестиційного періоду будуть схильні до збільшення на 20%. Зведені дані по грошовим надходженням і відтокам наведені в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Схема реалізації інвестиційного проекту ТОВ «НВП МТО»

Показник	Інвестиції за періодами, тис. грн.					
	0	1	2	3	4	5
Доходи		50	130	200	170	150
Витрати		17	20,4	24,48	29,38	35,25
Капітальні витрати	300					
Прибуток		33	109,6	175,5	140,62	114,75

У таблиці 3.4 номер кроку позначається $m = 0, 1 \dots T$, де $m = 0$ – момент стартових інвестицій («нульовий рік»), тривалість кроку розрахунку дорівнює одному року; норма прибутковості 12%.

Перший етап аналізу інвестиційної привабливості проекту – це розрахунок NPV. Даний показник характеризує потенційні можливості підприємства до підвищення його ринкової вартості.

Отже, $NPV = 96,25$ тис. грн.

Отримане значення $NPV > 0$, що свідчить про привабливість даного інвестиційного проекту. У разі прийняття проекту цінність підприємства і добробут її власників збільшується. Другий етап аналізу інвестиційної привабливості проекту – це розрахунок індексу рентабельності інвестиції.

Отже, $PI = 1,32$.

Отримане значення $PI > 1$, що свідчить про привабливість даного інвестиційного проекту і про те, що його слід прийняти.

Третій етап аналізу інвестиційної привабливості проекту – це розрахунок внутрішньої норми прибутку інвестицій (IRR). IRR показує очікувану прибутковість проекту, і, отже, максимально допустимий відносний рівень витрат, які можуть бути асоційовані з проектом. Розрахунки виробляємо методом підбору значень.

При значенні IRR проекту 22,5%, NPV = -498,6. Отримане значення трохи менше заявленої вимоги, однак, істотно наближене до нього. Отже, значення повинно бути трохи менше 22,5% і трохи більше 22% – тобто в межах від 22 до 22,5%.

Показник внутрішньої норми доходності має ряд важливих характеристик: він об'єктивний і не залежить від вимог та умов інвесторів, від обсягу виробництва та розміру інвестицій за проектом. Внутрішня норма прибутковості виключно привабливий інструмент вимірювання та управління ефективністю інвестицій. Обчислений методом підбору значень показник IRR прийнятний. Його прийнятність встановлюється шляхом порівняння з обраною нормою доходу. Якщо показник внутрішньої норми доходу перевищує обрану норму доходу, то проект може бути рекомендований до здійснення. В іншому випадку інвестиції в даний проект недоцільні. У нашому випадку показник IRR дорівнює 22,4% перевищує обрану норму доходу (12%).

Четвертий етап аналізу інвестиційної привабливості проекту – розрахунок терміну окупності проекту. Надходження грошових потоків за пропонованим проектом наведено в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Вкладення та надходження по інвестиційному проекту для ТОВ «НВП МТО»

Показник	Інвестиції за періодами, тис. грн.					
	0	1	2	3	4	5
Витрати	300					
Прибуток		33	109,6	175,5	140,62	114,75

Здійснивши початковий аналіз грошових надходжень, можна помітити, що період окупності підприємство досягне в період між другим третім роком (на третій рік початкові інвестиції окупляться повністю). Цей висновок ми робимо на основі підсумовування вхідних грошових потоків за перший, другий і третій роки:

$$33000 + 109600 + 175520 = 318\ 120 \text{ грн.}$$

Отже, для точного визначення періоду окупності спочатку визначаємо суму надходжень за перші два роки:

$$33\ 000 + 109\ 600 = 142\ 600 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином, з початкових інвестицій залишається відшкодованими 157 400 тис. грн.

Тоді при стартовому обсязі інвестицій в розмірі 300 000 грн. період окупності складе:

$$2 \text{ роки} + (157\ 400 / 175\ 520) = 2,897 \text{ року.}$$

У зв'язку з тим, що інвестиційний проект розрахований на 6 років, з яких протягом 5 років плануються грошові надходження, а термін окупності в нашому випадку склав близько 3 років (2,897), то інвестиційний проект і за даним критерієм вважається привабливим.

З метою удосконалення інвестиційної діяльності ТОВ «НВП МТО» розроблено інвестиційний проект, який буде приносити підприємству стабільний дохід і позитивний грошовий потік. Реальні інвестиції необхідно розглядати в аспекті техніко-економічних факторів конкурентоспроможності продукції. На ТОВ «НВП МТО» доцільно інвестувати у виробничі технології. Проаналізувавши ринок споживачів, ми отримали дані, які свідчать про те, що багато хто з потенційних клієнтів із задоволенням би придбали тахогенератори постійного струму, які в даний час ТОВ «НВП МТО» не пропонуються. У зв'язку з цим фактом доцільним є інвестувати кошти в обладнання для виробництва тахогенераторів постійного струму. Аналіз та оцінка розробленого інвестиційного проекту за критеріями дисконтованих оцінок (NPV, PI, IRR, термін окупності) показав, що дане інвестування коштів є доцільним.

Висновки до розділу 3

Інвестування як процес має на меті досягнення соціально-економічного ефекту і високих показників розвитку в поточній діяльності підприємств.

Сприятливий інвестиційний клімат сприяє об'єктивності та обґрунтованості реалізації інвестиційних проектів. Високий рівень інвестиційної активності є результатом інвестиційної привабливості. Управління інвестиційною діяльністю підприємства полягає у формуванні стратегії, основою якої є інвестиційний розвиток в умовах сприятливого інвестиційного клімату. Інвестиційний розвиток – це процес поступового економічного зростання з реалізацією етапів стратегії, включаючи інвестиційний потенціал досягнення соціально-економічного ефекту від проектів в умовах сприятливого інвестиційного клімату.

Управління інвестиціями являє собою систему принципів і методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних зі здійсненням різних аспектів інвестиційної діяльності підприємства. Управління інвестиціями органічно входить в загальну систему стратегічного фінансового менеджменту, будучи однією з основних функціональних його підсистем, що забезпечує реалізацію переважно довгострокових фінансових рішень.

Головна мета фінансової стратегії підприємства – забезпечення максимізації добробуту власників підприємства шляхом формування ефективних напрямків зростання його ринкової вартості – стратегічне управління інвестиціями реалізує найбільш активним способом і в найбільш широкому діапазоні параметрів.

З метою удосконалення інвестиційної діяльності ТОВ «НВП МТО» розроблено інвестиційний проект, який буде приносити підприємству стабільний дохід і позитивний грошовий потік. Реальні інвестиції необхідно розглядати в аспекті техніко-економічних факторів конкурентоспроможності продукції. На підприємстві ТОВ «НВП МТО» доцільно інвестувати у виробничі технології. Проаналізувавши ринок споживачів, було отримано дані, які свідчать про те, що багато хто з потенційних клієнтів із задоволенням би придбали тахогенератори постійного струму, які в даний час ТОВ «НВП МТО» не пропонуються. У зв'язку з цим фактом доцільним є інвестувати кошти в обладнання для виробництва тахогенераторів постійного

струму. Аналіз та оцінка розробленого інвестиційного проекту за критеріями дисконтованих оцінок (NPV, PI, IRR, термін окупності) показав, що дане інвестування коштів є доцільним.

ВИСНОВКИ

Сьогодні розвиток багатьох підприємств залежить від ефективної організації інвестиційної діяльності, оскільки значна частина підприємств вже є учасниками інвестиційного процесу, а інша прагне долучитися до нього. Залучення інвестицій є можливістю для підприємств забезпечити конкурентні переваги як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Оскільки підприємство є відкритою динамічною соціально-економічною системою, то на його діяльність, зокрема й інвестиційну, впливають чинники внутрішнього і зовнішнього середовища.

Саме це спонукає суб'єкти господарювання управляти інвестиційним процесом за допомогою ефективної, динамічної і гнучкої системи управління, яка спрямована як на ефективне залучення, так і на використання інвестиційних ресурсів і, як наслідок, – забезпечення стійкого економічного розвитку. Ефективне управління забезпечить підприємству досягнення не тільки економічних, але й інноваційних, соціальних, екологічних та інших цілей від залучених і раціонально використаних інвестиційних вкладень.

Інвестиційна діяльність – комплекс дій та заходів з накопичення, залучення, управління та подальшого перетворення власного або позикового капіталу у позитивний економіко-соціальний ефект. В науковій думці часто виникають ототожнення понять «інвестиційна діяльність» та «інвестиційний процес», тому нами було надане пояснення, що інвестиції, як засіб, піддаються впливу інвестиційної діяльності, яка у свою чергу є важелем управління інвестиційним процесом.

В першому розділі кваліфікаційної роботи визначено сутність інвестиційної діяльності підприємства. Доведено, що інвестиційна діяльність зумовлює інвестиційний процес на підприємстві. На основі аналізу існуючих підходів до визначення сутності інвестиційної діяльності підприємства було визначено поняття інвестиційної діяльності як комплекс заходів фізичних і юридичних осіб, пов'язаних з витрачанням коштів, що акумулюються у

формі матеріальних і нематеріальних цінностей та спрямовуються в подальшому на розвиток підприємства, досягнення високої результативності господарювання.

Розглянуто переваги та недоліки існуючих трактувань щодо інвестиційної діяльності. Визначено необхідність управління інвестиційною діяльністю. З цією метою на підприємствах повинна створюватись система управління інвестиційною діяльністю підприємства – це система динамічного типу, яка піддається як розвитку, так і руху, у зв'язку з чим слід висловлювати певні особливості її будови, розвитку і функціонування. З метою забезпечення комплексного аналізу ефективності інвестиційної діяльності підприємства, розглянуто основні фактори внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, що чинять вплив на ефективність інвестиційної діяльності підприємства.

Система управління інвестиційною діяльністю здійснює такі функції, як: планування, прогнозування, регулювання, організація, мотивація, контроль; використовуючи дані функції, вона реалізує свою головну мету і основні завдання. Використовуючи систему управління інвестиційною діяльністю та всі її функції, підприємство здатне вирішувати поставлені завдання, досягати намічених цілей, максимізувати прибуток, а також вести успішну інвестиційну діяльність.

Інвестиційну діяльність можна оцінювати за такими критеріями, як: соціальна значимість, масштаб впливу на навколишнє середовище, ступінь залучення трудових ресурсів і т. ін. Під ефективністю інвестиційного проекту розуміють категорію, яка відображає відповідність проекту, що породжує інвестиційний проект, цілям і інтересам його учасників. Визначення ефективності полягає в коректному зіставленні здійснених витрат з економічним ефектом, отриманим в результаті вкладення витрат. Виділяють два методи для аналізу ефективності інвестиційної діяльності: метод, заснований на дисконтованих оцінках та метод, заснований на простих оцінках.

Всі завдання управління інвестиційної діяльності підприємства, які були розглянуті, найтіснішим чином пов'язані між собою, хоча окремі з них носять різноспрямований характер (наприклад, забезпечення максимізації прибутковості інвестицій при мінімізації інвестиційного ризику). Тому в процесі стратегічного управління інвестиціями підприємства окремі завдання повинні бути оптимізовані між собою для ефективної реалізації його головної мети. Ранжування окремих завдань стратегічного управління інвестиціями здійснюється шляхом визначення значущості (завдання ваг) кожної з них виходячи з пріоритетності з позицій розвитку підприємства і зростання його ринкової вартості. З огляду на зазначене, сформовано набір показників, що характеризують ефективність управління інвестиційною діяльністю підприємства. Запропоновано використовувати алгоритм оцінки управління інвестиційною діяльністю підприємства, в рамках якого визначається комплексний показник ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства та діапазон його допустимих значень.

Проаналізувавши діяльність суб'єкта господарювання ТОВ «НВП МТО», можна зробити наступні висновки. Підприємство ТОВ «НВП МТО» – це постачальник обладнання, запасних частин і комплектуючих з широкою галузевою спрямованістю. До основних видів діяльності підприємства відноситься виробництво та оптова і роздрібна торгівля якісним і надійним устаткуванням загальнопромислового та спеціального призначення, вітчизняного й імпортного виробництва

ТОВ «НВП МТО» пропонує співпрацю в поставках якісного і надійного устаткування загальнопромислового і спеціального призначення, вітчизняного та імпортного виробництва. ТОВ «НВП МТО» дотримується таких принципів господарської діяльності:

- високий рівень сервісу на замовленнях будь-якої складності;
- привабливі ціни;
- мінімальні терміни поставки;
- гарантійне обслуговування.

ТОВ «НВП МТО» постійно розширює асортимент товару. Вся продукція ТОВ «НВП МТО» сертифікована та відповідає стандартам.

ТОВ «НВП МТО» має гарні зв'язки з партнерами, постачальниками та споживачами. ТОВ «НВП МТО» працює прибутково та користується довірою споживачів, але потребує інвестиційних ресурсів для підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства на міжнародних ринках.

З метою дослідження фінансового стану підприємства, що відображає ефективність діяльності підприємства, який може бути використаний як керівництвом підприємства так і зовнішніми користувачами, в тому числі існуючими й потенційними інвесторами, проведено горизонтальний та вертикальний аналіз балансу підприємства. В ході аналізу виявлено, що у структурі активів підприємства переважають оборотні активи. Так, в 2018 році частка оборотних активів становила 85,6%, в 2019 році 92,0%, а в 2020 році – 91,4%. Це свідчить про виробничий характер діяльності підприємства. У структурі оборотних коштів переважає дебіторська заборгованість, що оцінюється негативно, але позитивним моментом можна відзначити суттєве зниження її частки з 87,2% у 2019 році до 41,6% в 2020 році.

Структура капіталу підприємства представлена власними та позиковими засобами. Основна частка фінансування припадає на позиковий капітал. Так, частка власного капіталу в 2020 році становила 18,1%, в той час як довгострокові активи склали 2,4%, а короткострокові зобов'язання підприємства – 79,5%. Також необхідно відзначити, що основна частка пасиву підприємства припадає на кредиторську заборгованість, розмір якої на кінець 2020 року становила 9551 тис. грн.

Аналіз динаміки і структури фінансових результатів показав, що динаміка обсягу виручки від реалізації товарів та послуг підприємства ТОВ «НВП МТО» протягом досліджуваного періоду характеризується неоднозначними тенденціями. У 2018 році виручка підприємства склала 8546 тис. грн., у 2019 році спостерігалось зростання до 10613 тис. грн., проте у 2020 році знову виручка скоротилася до 8492 тис. грн. Показник собівартості

демонструє тенденцію до зниження: у 2018 році собівартість склала 6324 тис. грн., у 2019 році збільшилася до 7621 тис. грн., а у 2020 році знизилась до 3633 тис. грн.

Результатом діяльності ТОВ «НВП МТО» у 2018 році став чистий прибуток в розмірі 294 тис. грн., у 2019 році підприємство отримало прибуток в розмірі 189 тис. грн., а у 2020 році чистий прибуток підприємства збільшився до 1746 тис. грн. Отже, зростання чистого прибутку вказує на ефективну господарську діяльність і певні гарантії якісного розвитку підприємства

Результати проведеного аналізу ліквідності балансу свідчать про те, що баланс підприємства є ліквідним. На підставі проведеного аналізу ліквідності балансу та діагностики фінансових результатів можна зробити висновок про те, що підприємство є фінансово стійким і не має ознак втрати платоспроможності в перспективі. Свою діяльність ТОВ «НВП МТО» фінансує за рахунок позикових коштів, що оцінюється негативно.

Оцінка стану підприємства на основі аналізу грошових потоків показав, що сальдо грошових потоків в звітному 2020 році складало 11564 тис. грн., показавши зростання на 8357 тис. грн.. у порівнянні з 2018 роком. На позитивне зростання вплинуло збільшення сальдо грошових потоків від поточної діяльності на 2102 тис. грн., збільшення сальдо грошових потоків від інвестиційної діяльності на 6095 тис. грн, а також зростання сальдо грошових потоків від фінансових операцій на 160 тис. грн. Інвестиційна діяльність у 2018 році була збитковою. У 2019 році результатом інвестиційної діяльності є позитивне сальдо в розмірі 7007 тис. грн., а у 2020 році – 5 480 тис. грн. У структурі надходжень від інвестиційної діяльності в 2020 році переважають надходження від продажу акцій інших організацій (55,1%), а в структурі платежів – платежі по розміщенню фінансових вкладень (46,5%). Загальний обсяг фінансування ТОВ «НВП МТО» у 2018 році склав 13632 тис. грн. Доходи від поточної діяльності склали 63,1% від усіх надходжень, доходи від інвестиційної діяльності склали всього 9,9% від усіх надходжень,

а на частку доходів від фінансових операцій припадає 27,0% надходжень.

У ТОВ «НВП МТО» не спостерігається наявності єдиного джерела по інвестиційній діяльності. Так, у 2018 році спостерігається превалювання такої статті надходжень по інвестиційній діяльності, як повернення наданих позик, яка істотно зростає у 2019 році. Однак, у 2020 році дане джерело доходів по інвестиційній діяльності істотно знизилось, а переважаюче значення став займати показник продажів акцій інших організацій. У ТОВ «НВП МТО» основним напрямком розміщення коштів з інвестиційної діяльності виступають розміщення фінансових вкладень, а також придбання, створення, модернізація, реконструкція та підготовка до використання необоротних активів. Найменш затребуваним напрямком інвестиційної діяльності є придбання акцій інших організацій.

Проведений аналіз інвестиційної діяльності дозволяє зробити висновок про зростання інвестиційної діяльності у 2020 році на 6095 тис. грн або на 891,1% у порівнянні з 2018 роком. При цьому, слід зазначити, що в порівнянні з 2019 роком обсяг інвестиційної діяльності знизився на 1527 тис. грн або на 21,8%. Зниження інвестиційної діяльності пов'язано з придбанням основних засобів у 2020 році в розмірі 603 тис. грн, а також зі збільшенням власного капіталу на 1048 тис. грн. Зниження інвестиційної діяльності ТОВ «НВП МТО» пов'язаний зі зниженням обсягу реалізації на 1364 тис. грн або на 13,8%. Отже, в цілому можна зробити висновок про зниження ефективності інвестиційної діяльності ТОВ «НВП МТО» на ринку.

На підставі оцінки рентабельності інвестиційної діяльності можна зробити висновок, що у 2018 році спостерігався відтік по інвестиційній діяльності, що призвело до збитковості даного виду діяльності. У 2019 році ТОВ «НВП МТО» вдалося отримати від інвестиційної діяльності позитивний грошовий потік, рентабельність інвестиційної діяльності у 2019 році склала 2,4%. У 2020 році даний показник істотно виріс і досягнув значення 33,5%. Аналогічну ситуацію зниження показників у 2019 році і їх зростання у 2020 році можна спостерігати по рентабельності активів, операційних активів і

власного капіталу. У порівнянні з 2018 роком ці показники суттєво зросли. Коефіцієнт оборотності у 2019 і 2020 роках становив 1,5. Це говорить про те, що для отримання виручки, обсяг інвестиційної діяльності встигає зробити 1,5 обороту за рік.

В ході проведеного аналізу інвестиційної діяльності підприємства ТОВ «НВП МТО» були виявлені наступні недоліки:

4) спостерігається зниження надходжень від інвестиційної діяльності, про що свідчить зниження сальдо грошових потоків від інвестиційної діяльності;

5) незважаючи на те, що основним видом діяльності підприємства є виробництво устаткування загальнопромислового і спеціального призначення, істотна частка надходжень від інвестиційної діяльності припадає на повернення наданих позик і від продажу боргових цінних паперів. Даний дохід не є постійним, отже, підприємство не зможе стабільно отримувати дохід від інвестиційної діяльності;

б) спостерігається зниження величини чистого прибутку, зниження ефективності використання наявних ресурсів. Таким чином, інвестиційна діяльність ТОВ «НВП МТО» потребує удосконалення.

Процес розробки системи управління інвестиційною діяльністю підприємства має базуватися на принципах стратегічного управління. Стратегічне управління інвестиціями підприємства охоплює наступні основні етапи:

1. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства в попередньому періоді.

2. Дослідження й облік умов зовнішнього інвестиційного середовища і кон'юнктури інвестиційного ринку.

3. Облік стратегічних цілей розвитку підприємства, які забезпечуються його майбутньою інвестиційною діяльністю.

4. Обґрунтування визначального типу інвестиційної політики за програмними цілями вкладення капіталу з урахуванням ризикових переваг.

5. Формування інвестиційної політики підприємства по основним напрямкам інвестування.

6. Формування інвестиційної політики підприємства в галузевому і регіональному розрізі.

З метою удосконалення інвестиційної діяльності ТОВ «НВП МТО» розроблено інвестиційний проект, який буде приносити підприємству стабільний дохід і позитивний грошовий потік. Реальні інвестиції необхідно розглядати в аспекті техніко-економічних факторів конкурентоспроможності продукції. На ТОВ «НВП МТО» доцільно інвестувати у виробничі технології. Проаналізувавши ринок споживачів, ми отримали дані, які свідчать про те, що багато хто з потенційних клієнтів із задоволенням би придбали тахогенератори постійного струму, які в даний час ТОВ «НВП МТО» не пропонуються. У зв'язку з цим фактом доцільним є інвестувати кошти в обладнання для виробництва тахогенераторів постійного струму. Аналіз та оцінка розробленого інвестиційного проекту за критеріями дисконтованих оцінок (NPV, PI, IRR, термін окупності) показав, що дане інвестування коштів є доцільним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Петренко Л.М. Теоретичні аспекти дослідження інвестиційної діяльності. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2012. Вип. 22. Ч.ІІ. URL : [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/54.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/54.pdf).
2. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.91 р. № 1560-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 47. ст.646.
3. Кривов'язюк І.В. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність, методика аналізу та шляхи підвищення її ефективності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія економічні науки*. 2018. Вип. 31. С. 83-90.
4. Войнаренко М.П., Бушовська Л.Б. Інвестиційна діяльність як об'єкт управління. *Економіка: реалії часу*. 2015. № 5(21). С. 40-44.
5. Дем'янчук О.Р., Костецький В.В. Інвестиційна діяльність підприємства як фактор його розвитку. ТНЕУ, 2017. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/27811/1/43.PDF>.
6. Доуртмес П.О. Теоретико-методичне забезпечення оцінювання інвестиційно-інноваційної діяльності промислового підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут». Харків, 2018. 21 с.
7. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
8. Нкайя Б.Ж., Ларка М.І. Роль і значення інвестицій в діяльності підприємств. *Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність «Форвард – 2016»* : матеріали Міжнар. наук.-практ. Internet-конф. студ. та молодих вчених. 27 грудня 2016 р. Харків: НТУ «ХПІ», 2016. С. 155-156.

9. Пічугіна Т.С., Забродська Л.Д. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність та зміст управління. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2013. Вип. 2 (1). С. 146-154.
10. Федоренко В.Г. Інвестознавство: Підручник. 3-тє вид., допов. Київ: МАУП, 2004. 480 с.
11. Менеджмент: Понятійно-термінологічний словник за ред. Г.В. Щокіна, М.Ф. Головатого, О.В. Антонюка, В.П. Сладкевича. Київ : МАУП, 2007. 291 с.
12. Должанський І.З., Загорна Т.О., Удалих О.О. та ін. Управління потенціалом підприємства. Київ : Центр навч. літ-ри, 2006. 362 с.
13. Єпіфанова І.Ю. Підвищення якості інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств Вінниччини. *Економічний простір*. 2009. № 23/2. С.287-288.
14. Гриньов А.В. Теоретичні засади управління інвестиційною діяльністю машинобудівного підприємства. Вісник Національного технічного університета «ХПІ» : зб. наук. пр. «Технічний прогрес та ефективність виробництва». Харків : НТУ «ХПІ», 2009. № 34. С. 34-42.
15. Новикова І.В. Вартісно-орієнтоване управління інвестиційною діяльністю підприємства: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04, Сумський державний університет. Суми, 2013. 219 с.
16. Феєр О.В. Управління інвестиційною діяльністю підприємств у ринкових умовах. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2016. № 851. С. 140-145.
17. Бушовська Л.Б. Управління інвестиційною діяльністю як важливий складник економічної безпеки підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 11. С. 170-176.
18. Сімкова Т.О., Байда О.К. Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/121.pdf.

19. Крамаренко К.М. Управління інвестиційною діяльністю підприємств в умовах сталого розвитку економіки. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Випуск 4 (21). С. 246-250.

20. Гончарова Н.М. Аналіз методичних підходів до оцінювання ефективності інвестиційних проєктів. *Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка*. 2018. Вип. 19. С. 393-400.

21. Стасюк Н.Р., Греськів І.Р. Методи оцінювання ефективності інвестиційних проєктів: переваги та недоліки. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*. 2015. Вип 6. С. 306-309.

22. Єгорова О.М. Методичні засади оцінки ефективності інвестиційної діяльності торговельного підприємства. *Молодий вчений*. 2018. № 7 (59). С. 263-269.

23. Боярко І.М., Гриценко Л.Л. Інвестиційний аналіз: навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 400 с.

24. Воловик Д.В., Демчук Н.І. Особливості і оцінка інвестиційної діяльності підприємств. *Вісник Подільського державного аграрно-технічного університету*. 2014. Вип. 22. С. 335-339.

25. Омелянович Л.О., Веретенникова О.В., Руденко О.Ю., Фірсов Д.В. Інвестування: підручник. Київ : Знання, 2012. 278 с.

26. Сатир Л.М. Методичні підходи до оцінки інвестиційної діяльності підприємства. *Всеукраїнський науково-виробничий журнал*. 2012. № 3 (13). С. 82-86.

27. Рудь Л.П. Макроекономічні аспекти інвестиційної діяльності в Україні. *Комунальне господарство міст*. 2012. № 106. С. 128-132.

28. Харчук С.А. Стан інвестиційної діяльності підприємств України в умовах економічної нестабільності. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 66-72.

29. Питання Національної інвестиційної ради: Указ Президента від 29.08.2016. Дата оновлення: 25.06.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/365/2016>.

30. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
31. Василиця О.Б. Іноземне інвестування: загрози економічній безпеці України. *Економіко правовий часопис*. 2016. Вип. 1. С. 12-22.
32. Топ-менеджери погіршили оцінку інцест-привабливості України. URL : <https://eba.com.ua/top-menedzhery-pogirshyly-otsinku-investpryvablyvosti-ukrayiny>
33. Україна піднялась у рейтинзі Doing business-2020. URL : <https://biz.liga.net/ekonomika/all/novosti/ukraina-podnyalas-v-reytinge-doing-business-2020>
34. S&P підвищив кредитний рейтинг України. URL : <https://finance.liga.net/ekonomika/novosti/sp-povyshil-kreditnyy-reyting-ukrainy>
35. Суханова А. Інвестиційна діяльність підприємств в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 17. С.750-754.
36. Бунда О.М., Перова О.М. Методичні аспекти аналізу фінансового стану підприємства. *Вісник КНУТД. Серія «Економічні науки»*. 2015. №2 (85). С. 99-107.
37. Костенко Т.Д., Підгора Є.О., Рижиков В.С. та ін.. Економічний аналіз й діагностика стану сучасного підприємства : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2007, 400 с.
38. Майорова Т.В. Аналіз інвестиційних проектів у нових умовах господарювання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 19. С. 7-9. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2011_19_4/
39. Іляш О., Клепцова Ю., Чергава К. Інвестиційно-інноваційна активність малих підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2009. Вип. 19(3). С. 139-142.
40. Мушников О. Вплив інвестиційної діяльності на розвиток підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. № 40. С. 273-276.

41. Рожелюк В., Хархут Н. Аналіз інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства. *Економічний аналіз*. 2008. Вип. 2 (18). С. 275-278.
42. Єпіфанов А.О., Дехтяр Н.А., Мельник Т.М. та ін. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання: монографія. Суми: УАБС НБУ, 2007. 286 с.
43. Савенко О.Ф., Коваленко О.В. Роль інвестиційних ресурсів в економічному розвитку підприємства. *Європейський вектор модернізації інженерної та економіко-управлінської освіти в умовах сталого розвитку промислового регіону* : Матеріали Міжн. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя., 27-28 трав. 2021 р. Запоріжжя. 2021. С.336-338.
44. Яришко С.Я. Теоретичні аспекти аналізу інвестиційних проектів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2009. №5. С.12-14.
45. Коляда К.Г., Пуліна Т.В., Нечаєва І.А. Методика оцінки інвестиційної привабливості ІТ-компанії за допомогою показників аналізу акцій та інтегрального показника інвестиційної привабливості. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 19. С. 41-45.
46. Ткаченко Т.П., Шевчук Н.А., Гончарук І.В. Напрями оптимізації інвестиційної діяльності підприємств. *Агросвіт*. 2018. № 7. С. 45-48.
47. Очередько О.О. Перспективи розвитку інвестиційної діяльності підприємств України. *Менеджер*. 2016. № 4 (73). С. 24-31.
48. Войнаренко М.П., Єпіфанов І.Ю. Управління інвестиційною діяльністю промислових підприємств: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2011. 188 с.
49. Романова Т.В., Кучер Я.В. Напрямки підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства. *Ефективна економіка* 2014. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3538>.
50. Зернюк О.В., Джерипа А.А. Проблеми організації управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Науковий вісник Херсонського*

державного університету. Серія економічні науки. 2014. Вип. 8. Ч. 4. С.63-66.

51. Коваленко Н.В., Мархайчук М.М. Забезпечення балансу інтересів суб'єктів інвестиційного процесу як фактор підвищення інвестиційної привабливості підприємства. *Економічний вісник Донбасу. 2013. № 2. С. 162-167.*

52. Зянько В.В., Слободянюк О.Е. Чинники інвестиційної привабливості підприємств кондитерської галузі. *Економіка і суспільство. 2017. Вип.8. С. 255-258.*

53. Пилипенко Н.М. Принципи та фактори інвестиційної привабливості підприємства. URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/141441967.pdf>

54. Роганова Г.О. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу, методичні підходи. *International Journal of Innovative Technologies in Economy. Warsawa (Poland) : RS Global Sp. z O.O., Scientific Educational Center, 2019. № 4 (24). С. 28-34.*

55. Вахович І.М., Олександренко І.В., Забедюк М.С. Методика оцінювання інвестиційної привабливості підприємства. *Актуальні проблеми економіки. 2014. №11. С. 154-160.*